

Utjecaj pandemije COVID-19 na sigurnost i uspješnost poslovanja poduzeća iz konditorske industrije

Behin, Mateja

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Organization and Informatics / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet organizacije i informatike**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:211:068554>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported / Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerađivanja 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-24**

Repository / Repozitorij:

[Faculty of Organization and Informatics - Digital Repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET ORGANIZACIJE I INFORMATIKE
VARAŽDIN**

Mateja Behin

**UTJECAJ PANDEMIJE COVID-19 NA
SIGURNOST I USPJEŠNOST
POSLOVANJA PODUZEĆA IZ
KONDITORSKE INDUSTRIJE**

ZAVRŠNI RAD

Varaždin, 2022.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET ORGANIZACIJE I INFORMATIKE
V A R A Ž D I N

Mateja Behin

Matični broj: 0016140293 5

Studij: Ekonomika poduzetništva

UTJECAJ PANDEMIJE COVID-19 NA SIGURNOST I
USPJEŠNOST POSLOVANJA PODUZEĆA IZ KONDITORSKE
INDUSTRIJE

ZAVRŠNI RAD

Mentor/Mentorica:

Doc. dr. sc. Mateja Brozović

Varaždin, rujan 2022.

Mateja Behin

Izjava o izvornosti

Izjavljujem da je moj završni/diplomski rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristio drugim izvorima osim onima koji su u njemu navedeni. Za izradu rada su korištene etički prikladne i prihvatljive metode i tehnike rada.

Autor/Autorica potvrdio/potvrdila prihvaćanjem odredbi u sustavu FOI-radovi

Sažetak

Svrha rada je skrenuti pozornost na razmjere utjecaja Covid-19 na poslovanje konditorske industrije. U radu se ističe teorijski dio o financijskim izvještajima, analizi uspješnosti i sigurnosti poslovanja te kako Covid-19 utječe na poslovanje konditorske industrije, prehrambene industrije i na gospodarstvo Republike Hrvatske. Također, osim teorijskog dijela tu se spominje i praktični dio kojim se uspoređuje poslovanje poduzeća Kraš d.d. i Zvečevo d.d.

U temeljnim financijskim izvještajima naglašava se sastavljanje bilance, analizira se račun dobiti i gubitka, objašnjavaju se metode izvještaja o novčanome toku, te struktura i sadržaj izvještaja o promjeni glavnice i vođenja bilješki. Potom je dan prikaz kako Covid-19 utječe na gospodarstvo u Hrvatskoj, prehrambenu industriju i konditorsku industriju. Globalna pandemija uzrokovana virusom Covid-19 značajno utječe na promjene u društvenom i gospodarskom životu u svijetu i Republici Hrvatskoj. Promatrajući općenito, ta je pojava imala negativan utjecaj na ekonomiju jer je izazvala povećanje nezaposlenosti, smanjila je proizvodnju i potrošnju, dovela do rasta cijena i neizvjesnosti tržišta pogotovo u maloprodaji. Istraživanjem podataka putem javnih objava Fine došlo se do zaključka da poznati brendovi utječu na potražnju konditorskih poduzeća. Kako bi se usporedilo poslovanje pojedinih konditorskih industrija prije i nakon pandemije kao primjer uzela su se poduzeća Kraš d.d. i Zvečevo d.d. jer su ona poznata poduzeća koje proizvode slatkiše. U praktičnom dijelu uspoređuje se poslovanje poduzeća Kraš i Zvečevo i analiziraju se njihovi temeljni izvještaji. Analiza temeljnih financijskih izvještaja za poduzeće Kraš i Zvečevo razmatra se u razdoblju od 2018. do 2020. godine. Prema analizi financijskih izvještaja utvrdilo se da poduzeće Zvečevo posluje s dobiti samo u 2018. godini, a u 2019. i 2020. posluje s gubitkom. To bi značilo da pandemija nije znatno utjecala na pad prihoda, već da je poduzeće imalo problema s poslovanjem i prije pandemije.

Provodeći sve horizontalne i vertikalne analize donesen je zaključak, o efikasnosti odnosno uspješnosti i sigurnosti poslovanja poduzeća Kraš d.d. i Zvečevo d.d. Smanjenje proizvodnje utjecalo je na uspješnost i sigurnost poslovanja poduzeća Zvečevo.

Ključne riječi: konditorska industrija, Covid-19, temeljni financijski izvještaji, analiza financijskih izvještaja, Fina, Kraš d.d. i Zvečevo d.d.

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Metode i tehnike rada	2
3. Uloga analize financijskih izvještaja u poslovanju	3
3.1. Vrste financijskih izvještaja koji su potrebni u poslovanju	3
3.1.1. Sastavljanje bilance	4
3.1.2. Analiza računa dobiti i gubitka	4
3.1.3. Metode sastavljanja izvještaja o novčanom toku	5
3.1.4. Sadržaj i struktura izvještaja o promjeni vlasničke glavnice	5
3.1.5. Važnost vođenja bilješki	5
4. Mjere za analizu uspješnosti i sigurnosti poslovanja	6
4.1. Uloga vertikalne analize u poslovanju	6
4.2. Uloga horizontalne analize u poslovanju	6
4.3. Analiza i podjela financijskih pokazatelja	6
4.3.1. Pokazatelji likvidnosti	7
4.3.2. Pokazatelji zaduženosti	7
4.3.3. Pokazatelji aktivnosti	8
4.3.4. Pokazatelji ekonomičnosti	9
4.3.5. Pokazatelji profitabilnosti	9
4.3.6. Pokazatelji investiranja	10
5. Utjecaj pandemije Covid-19 na gospodarstvo u Hrvatskoj te na poslovanje prehrambene i konditorske industrije	11
5.1. Utjecaj krize uzrokovane Covid-19 na gospodarstvo u Hrvatskoj	11
5.2. Kako korona virus utječe na prehrambenu industriju	12
5.3. Općenito o konditorskoj industriji te kako Covid-19 utječe na njezino poslovanje	12
5.4. Klasifikacija konditorskih proizvoda	13
5.5. Najbolja konditorska poduzeća u 2019. godini	14

6. Uspoređivanje poslovanja poduzeća Kraš d.d. i Zvečevo d.d.....	15
6.1. Osnovne informacije o poduzeću Kraš d.d.	15
6.2. Osnovne informacije o poduzeću Zvečevo d.d.	15
6.3. Zaključak na temelju horizontalne i vertikalne analize poduzeća Kraš d.d. i Zvečevo d.d.....	16
6.4. Analiza financijskih pokazatelja Kraš d.d. i Zvečevo d.d.	28
6.5. Uspoređivanje analize sigurnosti i uspješnosti poslovanja poduzeća Kraš d.d. i Zvečevo d.d.	35
7. Zaključak	40

1. Uvod

U završnom radu razmatra se kako Covid-19 utječe na poslovanje poduzeća Kraš i Zvečevo, te se analiziraju financijski izvještaji obiju poduzeća. Financijski izvještaji istražuju se temeljem vertikalne i horizontalne analize bilance, te se upotrebljavaju financijski pokazatelji koji prikazuju da li poduzeća posluju s dobiti ili gubitkom te da li su poduzeća uspješna i sigurna.

Razlog izbora ovog završnog rada je zbog zanimljivosti utjecaja Covida-19 na poslovanje poduzeća Kraš d.d. i Zvečevo d.d., te da li su oni uspješni i sigurni u poslovanju. Također, želi se istražiti poslovanje poduzeća u vrijeme globalne pandemije. Svrha ovog rada je utvrditi važnosti financijskih izvještaja te prikazati njihovu primjenu na konditorskoj industriji. Cilj rada je prikazati analizu financijskih izvještaja odabrane konditorske industrije Kraš d.d. i Zvečevo d.d. te kako Covid-19 utječe na njihovo poslovanje. Subjekti izrade su financijski izvještaji koji se promatraju u razdoblju od 2018. i 2019. godine kada su poduzeća normalno poslovala te 2020. godina kada je na poslovanje utjecala pandemija korone virusa. Kako bi se izračunali potrebni financijski pokazatelji potrebno je koristiti podatke koji su objavljeni na stranicama Fine. Pri istraživanju upoznao se sa ulogom financijskih izvještaja u organizaciji i upoznale su se prednosti tih izvještaja u današnjim poduzećima, kao što su Kraš d.d. i Zvečevo d.d..

Rad je strukturiran u sedam glavnih cjelina od kojih je prva uvodna. Druga cjelina odnosi se na metode i tehnike koje su korištene kod izrade ovog rada. U trećoj cjelini se objašnjavaju važnosti financijskih izvještaja te njihova podjela. Četvrti dio se sastoji od analize sigurnosti i uspješnosti poslovanja poduzeća i pokazatelja. U petom dijelu se govori o utjecaju pandemije na gospodarstvo Hrvatske, prehrambene industrije i konditorske industrije. Šesti dio sastoji se od uspoređivanja poduzeća koja posluju u istoj industriji. Primjeri konditorske industrije su poduzeća Kraš d.d. i Zvečevo d.d. Na kraju je zaključak koji daje osvrt na cjelokupan rad i završnu misao tog rada.

2. Metode i tehnike rada

Podaci potrebni za izradu završnog rada pronađeni su dijelom u znanstvenoj i stručnoj literaturi, a dijelom na internetskim stranicama. Izučavana stručna literatura vezana je uz općenitu primjenu analize financijskih izvještaja u poduzeću te kako se analiziraju i interpretiraju pokazatelji. U radu je predočeno koji utjecaji najviše utječu na povećanje ili smanjenje proizvodnje kod konditorske industrije. Zatim je prikazano kako korona virus utječe na gospodarstvo Hrvatske, prehrambene i konditorske industrije. Metodom analize nastoji se prikazati kako posluju poduzeća Kraš i Zvečevo. U pisanju ovog završnog rada koristile su se promatračke i analitičke metode koje predstavljaju određenu tehniku prikupljanja podataka. Opažanjem i analizom se dobiva jasna slika o važnosti određenih financijskih izvještaja u pojedinom poduzeću. Pregled svih ovih materijala dat je na kraju završnog rada.

3. Uloga analize financijskih izvještaja u poslovanju

Za provođenje kvantitativne analize financijskih izvještaja, što je ujedno i predmet ovog rada, potrebno je definirati financijske izvještaje kao izvor informacija potrebnih za tu analizu. Financijski izvještaji nastaju u računovodstvu i oni prikupljaju i obrađuju podatke te izvještavaju korisnike (Mamić Sačer i sur., 2020, str. 85). Financijski izvještaji imaju razne korisnike koji se dijele u različite grupe, a to su investitori, dobavljači, dioničari, kreditori, donatori, građani, javnost te interni korisnici samog poduzeća.

Općenito je financijski cilj izvještaja informirati korisnike o ekonomskom stanju poduzeća i njegovom uspjehu u poslovanju (Mamić Sačer i sur., 2020, str. 85). Financijski izvještaji promatraju se kao skupina vrijednosno izraženih podataka o poslovanju poslovnih subjekata, koji su prikazani na propisani način. U svim financijskim izvještajima informacije trebaju biti relevantne i pouzdane, te prepoznatljive i razumljive osobama kojima su te informacije namijenjene.

3.1. Vrste financijskih izvještaja koji su potrebni u poslovanju

Svako poduzeće mora na kraju svog obračunskog razdoblja sastaviti financijske izvještaje. Financijski izvještaji dijele se u pet izvještaja koje svako poduzeće (osim mikro i mala poduzeća jer ta poduzeća ne sastavljaju izvještaj o novčanom toku i izvještaj o promjenama vlasničke glavnice) mora sastaviti na kraju obračunskog razdoblja, a to su ("Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga [HANFA]", bez dat.):

- bilanca
- račun dobiti i gubitka
- izvještaj o novčanom toku
- izvještaj o promjenama vlasničke glavnice
- bilješke uz financijske izvještaje

U financijskim izvještajima koji se sastavljaju tijekom tekuće godine najvažnije su bilješke koje detaljno objašnjavaju pojedine točke financijskih izvještaja. Financijski izvještaji u međusobnoj su vezi i prikazuju stanje poslovnog subjekta, te služe kao osnova za donošenje primjerenih i racionalnih odluka (Mamić Sačer i sur., 2020, str. 86).

3.1.1. Sastavljanje bilance

„Bilanca je temeljni financijski izvještaj koji prikazuje stanje imovine, kapitala i obveza na određeni dan.“ (Mamić Sačer i sur., 2020, str. 93) U pravilu se prikazuje na kraju svake poslovne godine, ali to nije uvjet, može se prikazati i za kraća vremenska razdoblja. Aktiva i pasiva sastavni su dio bilance. Imovina poduzeća predstavljena je aktivom, a kapital i obveze predstavljaju pasivu bilance. Kada se sastavlja bilanca treba imati na umu da su aktiva i pasiva jednake.

Tablica 1. Shema bilance

AKTIVA	=	PASIVA
	ILI	
IMOVINA	=	KAPITAL+ OBVEZE

(Izvor: Izrađeno prema autorskim podacima Mamić Sačer i sur., 2020, str. 93)

Aktiva bilance prema funkciji dijeli se na dugotrajnu i kratkotrajnu imovinu. Kratkotrajnu imovinu čini onaj dio ukupne imovine za koju se smatra da će se u roku kraćem od godine dana pretvoriti u novac, dok je dugotrajna imovina ona vrsta imovine koja dulje ostaje u tom obliku, odnosno ona će se tek nakon godine dana pretvoriti u novac. Pasiva prikazuje obveze i kapital koji se mogu klasificirati kao tuđi izvori (obveze) i vlastiti izvori (kapital) (Mamić Sačer i sur., 2020, str. 99). Može se vidjeti da aktiva prikazuje kako se koristi imovina, a pasiva pokazuje način financiranja te imovine.

3.1.2. Analiza računa dobiti i gubitka

Financijski izvještaj koji prikazuje prihode i rashode i kolika je ostvarena dobit u određenom vremenskom razdoblju naziva se račun dobiti i gubitka (Žager i sur., 2016, str. 67). Ovaj izvještaj važan je za investitore jer opisuje podatke o profitabilnosti poduzeća, odnosno njegovoj dobiti. Kako bi dobro razumjeli račun dobiti i gubitka najprije se trebaju definirati prihodi i rashodi. „Prihodi nastaju kao posljedica povećanja imovine ili smanjenja obveza, i to onog dijela koji će utjecati na povećanje dobiti odnosno kapitala. Rashodi nastaju kao posljedica trošenja odnosno smanjenja imovine ili povećanja obveza.“ (Žager i sur., 2016, str. 69) Rashodi i prihodi dijelili su se u različite kategorije. Dakle, postoje samo redovni prihodi i rashodi jer izvanrednih prihoda i rashoda više nema. Prihodi koji se postižu prodajom proizvoda odnosno njihovom realizacijom na tržištu nazivaju se redovni prihodi, a prihodi koji nastaju nenadano nazivaju se izvanredni prihodi, zbog toga se oni ne mogu procijeniti ni planirati. Tu je važno napomenuti da prihodi i rashodi nisu isto što i primici i izdaci. Razlika je u tome što prihodi povećavaju neto vrijednost, a rashodi ju smanjuju. Primici prikazuju priljev novca, a izdaci odljev novca.

3.1.3. Metode sastavljanja izvještaja o novčanom toku

Izvještaj o novčanome toku prikazuje izvore pribavljanja i načina upotrebe novca (Žager i sur., 2016, str. 71). Novac je jedan važan resurs za svaki oblik poslovanja jer se pomoću njega kupuje imovina među kojom mogu biti strojevi, podmiruju se obveze i sl. Kako bi dobili što bolju sliku poslovnih primitaka i izdataka potrebno ih je razvrstati u tri kategorije, a to su poslovne, investicijske i financijske aktivnosti. Glavne aktivnosti poduzeća koje ostvaruju prihod i koje imaju najznačajniji utjecaj na financijski rezultat poduzeća nazivaju se poslovne aktivnosti. Poslovne aktivnosti mogu biti primici na osnovu prodaje robe, naknade i drugo (Žager i sur., 2016, str. 72). Investicijske aktivnosti su pak važne promjene na dugotrajnoj imovini a to su na primjer oprema, dionice, nekretnine i dr. Financijske aktivnosti vežu se uz financijsko stanje poslovanja pojedinog poduzeća, neki od primitaka su emisija dionica, izdaci za isplatu dividendi ili dugotrajnih obveza odnosno uzimanje kredita.

3.1.4. Sadržaj i struktura izvještaja o promjeni vlasničke glavnice

Izvještaj o promjenama vlasničke glavnice opisuje promjene na glavnici tijekom jednog obračunskog razdoblja (Žager i sur., 2016, str. 83). Razlog sastavljanja ovog izvještaja je taj što se žele prikazati izmjene u kapitalu koje se događaju u vrijeme jednog obračunskog razdoblja. U ovom izvještaju posebno se prikazuju: stavke prihoda i rashoda koje se direktno priznaju u kapitalu, dobiti ili gubitku poduzeća, dodatna ulaganja i visina izglasanih dividendi i drugo. Izvještaj o promjenama vlasničke glavnice zajedno s bilješkama prikazuje pozitivnu ili negativnu sliku financijskog stanja poduzeća, a to je dobro za vlasnike.

3.1.5. Važnost vođenja bilješki

Kako bi poduzeće ostvarilo što bolje poslovne ciljeve potrebno je tokom financijskih izvještaja napisati i neke važne bilješke te sastaviti određene financijske tablice i druge dodatne tablice koje trebaju biti zasnovane ili izvedene na bilanci (Miko i Kukec, 2008, str. 75). Kod bilješki potrebno je voditi detaljne informacije o amortizaciji, promjeni pozicije bilance, prikazu obveza s vremenskim periodom dospelosti duljih od pet godina, obujam zaposlenih, efektivna vrijednost i broj odobrenih dionica i druge značajne podatke koji nisu predstavljeni u financijskim izvještajima. Može se zaključiti da bilješke trebaju sadržavati nužne informacije za razumijevanje i ocjenu temeljnih financijskih izvještaja, koje se ne vide izravno iz njih. Sve bilješke se sastoje od tri dijela, a to su: podaci o poduzeću, pojašnjenja financijskih izvještaja te korištene računovodstvene politike.

4. Mjere za analizu uspješnosti i sigurnosti poslovanja

U ovome poglavlju objašnjeno je što je to horizontalna, a što vertikalna analiza te su prikazani financijski izvještaji i njihovi izračuni. Analize financijskih izvještaja moguće je prikazati raznolikim metodama koje su bazirane na uspoređivanju i raščlanjivanju podataka.

4.1. Uloga vertikalne analize u poslovanju

Da bi se vidjela struktura financijskih izvještaja potrebna je vertikalna analiza. Dakle vertikalnom analizom se uspoređuju dva poduzeća različite veličine (Bolfek et al., bez dat.). Kao osnova za provođenje vertikalne analize upotrebljavaju se strukturni financijski izvještaji. Kod računanja vertikalne analize uobičajeno se ukupna imovina i izvori imovine izjednače s brojem 100, što dovodi do toga da se ostale stavke u bilanci računaju kao postotak ukupne imovine ili pasive. Oni su dobri kada postoji visoka inflacija jer tada nije moguće izračunavati apsolutne iznose.

4.2. Uloga horizontalne analize u poslovanju

Kod izrade horizontalne analize koriste se podaci iz komparativnih financijskih izvještaja (Bolfek et al., bez dat.). Za točnije rezultate izračuna najbolje je koristiti usporedne financijske izvještaje kroz nekoliko uzastopnih godina. Kako bi izračunali promjene u financijskim izvještajima i usporedili ih, može se koristiti jedna bazna godina pa ostale uspoređivati ili usporediti svaku godinu posebno sa prethodnom godinom (Bolfek et al., bez dat.).

4.3. Analiza i podjela financijskih pokazatelja

Kao podloga za donošenje poslovnih odluka koriste se financijski pokazatelji. Pokazatelji se definiraju kao neki broj u kojem se jedan broj stavlja u odnos s drugim brojem. Prema Mamić Sačer i sur. (2020, str. 44) financijski pokazatelji razvrstavaju se na:

- 1) **Pokazatelje likvidnosti** koji mjere sposobnost poduzeća da podmire svoje kratkoročne obveze
- 2) **Pokazatelje zaduženosti** koji mjere koliko se poduzeće financira iz tuđih izvora sredstava

- 3) **Pokazatelje aktivnosti** koji mjere kako efikasno poduzeće upotrebljava svoje resurse
- 4) **Pokazatelje ekonomičnosti** koji mjere odnos prihoda i rashoda , tj. pokazuju koliko se prihoda ostvaruje po jedinici rashoda
- 5) **Pokazatelje profitabilnosti** koji mjere povrat uloženog kapitala, što s smatra najvišom upravljačkom djelotvornošću
- 6) **Pokazatelje investiranja** koji mjere uspješnost ulaganja u obične dionice

Ove skupine pokazatelja mogu se dodatno grupirati u pokazatelje uspješnosti i sigurnosti financijskog poslovanja poduzeća. Pokazatelji sigurnosti poslovanja uključuju pokazatelje zaduženosti i likvidnosti, dok pokazatelji uspješnosti poslovanja uključuju pokazatelje ekonomičnosti, investiranja i profitabilnosti. Pokazatelj koji prikazuje sigurnost i uspješnost poslovanja je pokazatelj aktivnosti.

4.3.1. Pokazatelji likvidnosti

„Pokazatelji likvidnosti mjere sposobnost poduzeća da podmire svoje kratkoročne obveze.“ (Mamić Sačer i sur., 2020, str. 45) Pokazatelji likvidnosti su: koeficijent trenutne likvidnosti, koeficijent ubrzane likvidnosti, koeficijent tekuće likvidnosti, koeficijent financijske stabilnosti. Ovi pokazatelji računaju se primjenjujući podatke iz bilance. Pokazatelji se izračunavaju prema formulama navedenim u tablici:

Tablica 2. Pokazatelji likvidnosti

Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik
Koeficijent trenutne likvidnosti	Novac	Kratkoročne obveze
Koeficijent ubrzane likvidnosti	Novac + kratkotrajna potraživanja	Kratkoročne obveze
Koeficijent tekuće likvidnosti	Kratkotrajna imovina	Kratkoročne obveze
Koeficijent financijske stabilnosti	Dugotrajna imovina	Kapital + dugoročne obveze

(Izvor: Tablični prikaz prema Mamić Sačer i sur., 2020, str. 46)

4.3.2. Pokazatelji zaduženosti

„Pokazatelji zaduženosti mjere koliko se poduzeće financira iz vlastitih izvora, a koliko se koristi tuđim izvorima financiranja.“ (Mamić Sačer i sur., 2020, str. 48) Pokazatelji zaduženosti su koeficijent financijske zaduženosti, koeficijent vlastitog financiranja i koeficijent financiranja. Oni održavaju statičku zaduženost jer su formirani na temelju bilance. Dinamička zaduženost prikazuje se na temelju pokrića troškova kamata i faktora zaduženosti. Pokazatelji

zaduženosti se računaju uz korištenje računa dobiti i gubitka. Što se tiče faktora zaduženosti ako je on manji to znači da će i zaduženost biti manja. Faktor zaduženosti važan je jer pokazuje godine koje su nužne da bi zadržana dobit uvećana za amortizaciju podmirila ukupne obveze.

Tablica 3. Pokazatelji zaduženosti

Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik
Koeficijent zaduženosti	Ukupne obveze	Ukupna imovina
Koeficijent vlastitog financiranja	Kapital	Ukupna imovina
Koeficijent financiranja	Ukupne obveze	Kapital
Pokriće troškova kamata	Zarade prije kamata i poreza	Rashodi od kamata
Faktor zaduženosti	Ukupne obveze	Zadržana dobit + amortizacija
Stupanj pokrića 1	Kapital	Dugotrajna imovina
Stupanj pokrića 2	Kapital+ dugoročne obveze	Dugotrajna imovina

(Izvor: Tablični prikaz prema Mamić Sačer i sur., 2020, str. 49)

4.3.3. Pokazatelji aktivnosti

„Pokazatelji aktivnosti mjere koliko efikasno poduzeće koristi svoje resurse.“ (Mamić Sačer i sur., 2020, str. 50) To su jedini pokazatelji koji prikazuju i uspješnost i sigurnost poslovanja poduzeća. Pokazatelji aktivnosti računaju se kao odnos prihoda i prosječnog stanja zato se i nazivaju koeficijenti obrtaja (Mamić Sačer i sur., 2020, str. 50). Oni prikazuju brzinu cirkulacije imovine u poslovnom procesu. Ovi pokazatelji računaju se na temelju bilance i računa dobiti i gubitka.

Tablica 4. Pokazatelji aktivnosti

Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik
Koeficijent obrtaja ukupne imovine	Ukupni prihodi	Ukupna imovina
Koeficijent obrtaja kratkoročne imovine	Ukupni prihodi	Kratkotrajna imovina
Koeficijent obrtaja potraživanja	Prihodi od prodaje	Potraživanja
Trajanje naplate potraživanja u danima	365	Koeficijent obrtaja potraživanja

(Izvor: Tablični prikaz prema Mamić Sačer i sur., 2020, str. 51)

4.3.4. Pokazatelji ekonomičnosti

„Pokazatelji ekonomičnosti prikazuju odnos prihoda i rashoda, odnosno koliko prihoda se ostvaruje po jednoj jedinici rashoda.“ (Mamić Sačer i sur., 2020, str. 51) Pokazatelji ekonomičnosti bi prema tome morali biti što veći. Poduzeće koje ostvaruje dobit imat će ekonomičnost sveukupnog poslovanja veću od 1.

Tablica 5. Pokazatelji ekonomičnosti

Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	Ukupni prihodi	Ukupni rashodi
Ekonomičnost poslovanja	Poslovni prihodi	Poslovni rashodi
Ekonomičnost prodaje	Prihodi od prodaje	Rashodi od prodaje
Ekonomičnost financiranja	Financijski prihodi	Financijski rashodi
Ekonomičnost ostalih poslovnih aktivnosti	Ostali poslovni prihodi	Ostali poslovni rashodi

(Izvor: Tablični prikaz prema Mamić Sačer i sur., 2020, str. 52)

4.3.4. Pokazatelji profitabilnosti

„Pokazatelji profitabilnosti mjere povrat uloženog kapitala.“ (Mamić Sačer i sur., 2020, str. 52) Rentabilnost ukupne imovine, profitna marža i rentabilnost vlastitog kapitala važni su pokazatelji profitabilnosti. Kod izračunavanja ovih pokazatelja važno je razlikovati neto maržu od bruto marže. Neto i bruto marža govore koliko iznosi porezno opterećenje u usporedbi na ostvarene ukupne prihode. Takva situacija je i kod izračunavanja rentabilnosti gdje postoji razlika kod izračuna bruto i neto vrijednosti.

Tablica 6. Pokazatelji profitabilnosti

Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik
Neto marža profita	Neto dobit + rashodi od kamata	Ukupni prihodi
Bruto marža profita	Bruto dobit + rashodi od kamata	Ukupni prihodi
Neto rentabilnost imovine	Neto dobit + rashodi od kamata	Ukupna imovina
Bruto rentabilnost imovine	Bruto dobit + rashodi od kamata	Ukupna imovina
Rentabilnost vlastitog kapitala	Neto dobit	Kapital

(Izvor: Tablični prikaz prema Mamić Sačer i sur., 2020, str. 53)

4.3.5. Pokazatelji investiranja

„Pokazateljima investiranja mjeri se uspješnost ulaganja u dionice poduzeća.“ (Mamić Sačer i sur., 2020, str. 55) Kako bi precizno usporedili navedene pokazatelje važni su podaci koji se nalaze u bilješkama, a to su količina dionica, broj dionica i njihove tržišne vrijednosti.

Tablica 7. Pokazatelji investiranja

Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik
Dobit po dionici (EPS)	Neto dobit	Broj dionica
Dividende po dionici (DPS)	Dio neto dobiti za dividende	Broj dionica
Odnos isplate dividendi (DPR)	Dividende po dionici (DPS)	Dobit po dionici (EPS)
Odnos cijena i dobiti pod dionici (P/E)	Tržišna cijena dionice (PPS)	Dobit po dionici (EPS)
Ukupna rentabilnost dionice	Dobit po dionici (EPS)	Tržišna cijena dionice (PPS)
Dividendna rentabilnost dionice	Dividende po dionici (DPS)	Tržišna cijena dionice (PPS)

(Izvor: Tablični prikaz prema Mamić Sačer i sur., 2020, str. 56)

5. Utjecaj pandemije Covid-19 na gospodarstvo u Hrvatskoj te na poslovanje prehrambene i konditorske industrije

Pandemija Covid-19 je 2020. godine uzrokovala brojne poteškoće u gospodarstvu, prehrambenoj industriji i zdravstvenom sustavu zemlje što je dovelo do globalne gospodarske i zdravstvene krize. Nakon širenja pandemije došlo je do globalne karantene (Rašić, 2020). Tokom pandemije ljudi su počeli drastično kupovati prehrambene i konditorske proizvode kako bi osigurali svoje životne potrebe ukoliko se nađu u samoizolaciji. S druge strane Državni zavod za statistiku ukazuje na to da su cijene dobara i usluga niže za 0,6% u odnosu na 2019. godinu. U 2020. godini najviše su pale cijene odjeće i obuće za 9,5%, zatim je pala cijena hrane i bezalkoholnih pića za 0,7%, a cijene pokućstva i opreme za kuću pala je za 0,3%. No pad indeksa potrošačkih cijena ublažile su cijene prijevoza, zdravlja i raznih dobara i usluga. Indeks cijene prijevoza je porastao za 1,8%, cijene zdravlja su porasle za 0,6%, a što se tiče cijena raznih dobara i usluga one u porasle za 0,3% (Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, 2017).

5.1. Utjecaj krize uzrokovane Covid-19 na gospodarstvo u Hrvatskoj

Kada se govori o ekonomskoj krizi misli se na stanje koje u ekonomiji ima negativne posljedice poput velike nezaposlenosti, pada proizvodnje, siromaštvo i sl. Osim ekonomske krize dobro je i spomenuti političku krizu. Kod bilo koje krizne situacije obuhvaćaju se svi poremećaji u društvenom životu (politički i ekonomski aspekt) iz kojega je izlazak težak i dugotrajan (Ivanović, 2014).

Europu je pogodila pandemija Covid-19 u ožujku 2020. godine. Europska unija susrela se s najvećim gospodarskim padom od Velike depresije 1930-ih, to se doznaje iz izračuna Međunarodnog monetarnog fonda (MMF). Budući da je pandemija pogodila sve države bez diskriminacije, može se vidjeti da su one zabilježile visoke stope smanjenja BDP-a u 2020. godini i da je porasla nezaposlenost. Takva situacija dogodila se i u Republici Hrvatskoj.

Promatrajući vrijednosti BDP-a 2019. i 2020. godine na inozemnim i domaćim tržištima, BDP Republike Hrvatske 2020. godine bio manji za 8,4% nego u prethodnoj godini. Na pad BDP-a utjecao je pad izvoza usluga od 45,2%. Do pada usluga dolazi zbog slabijih ostvarenja tokom turizma. Pandemija je Hrvatsku i ostale članice EU dovela do pada turizma, pada osobe

potrošnje što dovodi do smanjenja proizvodnje i sl. Što se tiče svjetskog gospodarstva ono je palo za 4,4%, što je dovelo do drugog najvećeg pada unutar četrdeset godina ("Hrvatska gospodarska komora [HGK]", 2021) .

5.2. Kako korona virus utječe na prehrambenu industriju

Prehrambena industrija jedna je od najvećih grana u Republici Hrvatskoj. Zajedno s industrijom pića u njoj se provodi 24% ukupne proizvodnje i ima oko 20% zaposlenih. Prehrambena industrija peta je izvozna grana unutar Republike Hrvatske. Kako bi se poboljšao izvoz potrebno je razviti industriju i gospodarstvo u cjelini (Buturac i Vizek, 2015).

U 2020. godini gospodarstvo Hrvatske našlo se pod još jednom izvoznom godinom koja dodatno otežava dobre gospodarske trendove prije Covid-19. U 2020. godini bio je očekivani pad BDP-a za 9% što je dovelo do strukturnih promjena koji će se osjećati i duže vrijeme nakon pandemije. U medijima se često čuje da su poljoprivreda i prehrambena industrija najmanje ugrožene pandemijom, no i na njih utječe negativan trend. Na domaće tržište usmjerene su prehrambena industrija i poljoprivreda Hrvatske, a izvoz se odnosi na sekundarno tržište. Zbog slabe turističke sezone i pada boravka došlo je do smanjenja potrošnje. Udruge prehrambene industrije i poljoprivrede u narednoj godini nastoje transformirati nove kanale prodaje kako bi povećali potrošnju ("Hrvatska udruga poslodavaca [HUP]", 2020).

5.3. Općenito o konditorskoj industriji te kako Covid-19 utječe na njezino poslovanje

Od 19. stoljeća u Europi postoje konditorski proizvodi. Slastičari odnosno obrtnici proizvodili su razne konditorske proizvode kao što su bomboni, keksi i čokolada, te su za njih izrađivali razne recepte. Razumijevanje sastojaka je bitno kod izrade konditorskih proizvoda i važno je analizirati prehrambene tehnologije i znanosti o hrani kako bi se proizveli što bolji proizvodi. U 19. stoljeću prvi konditorski proizvodi mogli su se kupovati samo u ljekarnama. Bomboni su se proizvodili slično kao i proizvodne pastile i bili su slični lijekovima koji su imali neugodan okus. Konditorske industrije u samom početku bile su povezane s farmaceutskim industrijama, a svoj uspjeh nastavljaju i dan danas (Đaković, 2018).

Postoje tri glavne grane konditorskih industrija, a to su (Đaković, 2018):

- a) Čokoladna konditorska industrija- proizvode se proizvodi na bazi kaka
- b) Bombonska konditorska industrija- proizvodnja proizvoda kojima je osnovana sirovina šećer

- c) Industrija proizvodnje keksa i sličnih proizvoda keksima - proizvodnja proizvoda kojima su osnovna sredstva šećer, brašno i mast. Proizvodnja ovih proizvoda ne spada u konditorske proizvode već su to samo keksi i keksima slični proizvodi.

U industriji nema stroge podjele, zbog toga konditorski proizvodi mogu biti iz različitih procesa proizvodnje i sirovina koje su gore navedene. Važno je napomenuti da konditorska industrija jača s godinama. Jača radi toga što rade proizvode bez šećera za osobe koji su dijabetičari. Za zamjenu kristalnog šećera koristi druga sladila ili prirodne zaslađivače (Đaković, 2018).

Zbog utjecaja korona virusa i otežanog uvjeta poslovanja industrije čokolade i kakaa trpe najveće gubitke. Domaći konditori poljoprivredno-prehrambenih proizvoda govore da su čokolada i kakao jedan od glavnih aduta izvoza u Hrvatskoj. Europsko tržište konditorskih proizvoda je najpoznatije i najveće u odnosu na ostale regije jer je u velikoj mjeri zaštićeno. Najviše proizvoda se izvozi u SAD, Australiju i Rusiju. Izvoz čokolade i čokoladnih pločica iz Europske unije u 2019. godini količinski su iznosile 2,2 milijuna tona, a najviše su se izvozile u Njemačku, Belgiju, Nizozemsku, Italiju i Poljsku (Eurostat, 2020). Može se zaključiti na temelju dostupnih podataka Eurostata da konditorske industrije za vrijeme pandemije jednako dobro posluju, odnosno nemaju pad proizvodnje već porast, što je dobro.

5.4. Klasifikacija konditorskih proizvoda

Konditorski proizvodi su visokokalorični proizvodi koji se dobivaju obradom ugljikohidratnih sirovina uz različite dodatke. Podjela i kakvoća konditorski proizvoda vezana je uz osnovna svojstva, a to su: pridodane tvari, tehnološki postupci, ambalaža, uvjeti transporta, čuvanje i skladištenje proizvoda (Đaković, 2018).

Konditorski proizvodi mogu se podijeliti na (Đaković, 2018):

- a) Proizvode od kakaa: kakao lom, kakao masa, kako-maslac, kakao-prah i dr.
- b) Proizvode sličnim čokoladi: šećerni preljev, šećerni desert, šećerna tabla i dr.
- c) Krem proizvodi: mliječni krem proizvodi, proizvodi od lješnjaka, badema, kikirikija i dr.
- d) Bombonski proizvodi: žele bomboni, gumeni bomboni, likerni bomboni i dr.

5.5. Najbolja konditorska poduzeća u 2019. godini

Najbolja konditorska poduzeća koja su 2019. godine zajedno držale čak 97% udjela u domaćoj konditorskoj industriji su Kraš, Zvečevo i Kandid na koje ukazuju podaci iz Financijske agencije (Fina). Podaci na Fininoj stranici pokazuju da je u razdoblju od 2015. do 2019. godine porastao broj poduzetnika i to s 14 na 22, također su imali ukupno 2.338 zaposlenih. Ukupan prihod konditorskih industrija u 2019. godini bio je 1,29 milijardi. Doznaje se kako je dobit u 2019. godini iznosila 9,8 milijuna kuna, a gubitak 16,4 milijuna kuna, te je ostvareni neto gubitak u iznosu od 6,5 milijuna kuna. Može se vidjeti da je Fina napomenula da su jedino ostvarili dobit u 2018. godini u iznosu od 56,9 milijuna kuna. Razlog tome je što je Zvečevo d.d. poslovalo s dobiti, a u ostale četiri godine poslovalo je s gubitkom. Izvoz konditorskih industrija u 2019. godini je iznosio 517,2 milijuna kuna i smanjio se za 1,7% u odnosu na 2018. godinu i prema 2015. godine za 2,9%. Uvoz je iznosio nešto više od 365 milijuna kuna, što je 21% više u odnosu na 2018. i pad od 18,4% u odnosu na 2015. godinu. Prosječna plaća u konditorskim poduzećima u 2019. godini je 6.097 kuna, što je povećanje od 1,5% u odnosu na 2018. godinu i smanjenja od 12,6% u 2015. godini. Top pet poduzetnika u konditorskim poduzećima imaju 99,8 % udjela u ukupnim prihodima. Doznaje se kako je Kraš d.d. iz Zagreba jedan od najvećih lidera u proizvodnji kakao, čokoladnih i bombonskih proizvoda. Tvrtka je ostvarila najveće prihode od 890,7 milijuna kuna, te dobit od 7,5 milijuna kuna. Kraš je imao i najviše zaposlenih u 2019. godini i to čak 1.527 zaposlenika, kojima je neto plaća iznosila 7.203 kune ("Financijska agencija [FINA]", 2020).

6. Uspoređivanje poslovanja poduzeća Kraš d.d. i Zvečevo d.d.

Usporedba poslovanja poduzeća Kraša d.d. i Zvečeva d.d. provodi se analizom financijskih izvještaja konditorske industrije, koje društva moraju objavljivati svake godine. Podaci koji su se koristili dostupni su na stranicama Zagrebačke burze i na Fininoj stranici.

6.1. Osnovne informacije o poduzeću Kraš d.d.

Najveće poduzeće odnosno najuspješnije hrvatsko poduzeće koje proizvodi konditorske proizvode te ima glavnu poziciju u regiji s godišnjom proizvodnjom od 33.000 tona proizvoda naziva se Kraš. Kraš se smjestio u gradu Zagrebu u Ulici Ravna 48 i 1992. godine na hrvatskome tržištu upisan je kao dioničko društvo. Kraš svoje proizvode plasira na domaćim i na inozemnim tržištima. Tvornica Union je 1911. godine počela raditi kao prva industrija proizvodnje čokolade u jugoistočnoj Europi, za to je vrijeme nastao Kraš. Godine 1950. došlo je do udruživanja Uniona, Bizjaka i ostalih malo manjih proizvođača konditorskih proizvoda. Poduzeće je te godine dobilo naziv po Josipu Krašu koji je bio antifašistički borac i rukovoditelj tadašnjeg sindikalnog pokreta. Svaka generacija Kraša primjenjuje temeljne konditorske recepte na kojima primjenjuju nova znanja kako bi proizvele što bolje slastice, zahvaljujući njima povećavaju svoj asortiman i dalje zadržavaju vodeće pozicije na prostoru regije (Kraš d.d., bez dat.). Proizvodni asortiman Kraša je bogat i dijeli se na proizvode od čokolade, kekse, vafle, bombonjere, bombone, te slane proizvode i proizvode potrebne za kuhanje. U najpoznatije brendove Kraša spadaju Životinjsko carstvo, Dorina, Bajadera, Čoksa, Domaćice, Napolitanke, Batonsi, Kiki i mnogi drugi proizvodi. Poduzeće želi ulagati u svoj asortiman i plasirati nove proizvode na tržišta. Kraš svoju strategiju prikazuje tako da otvara nove čoko barove. Cilj čoko barova je osmisлити novu komunikaciju s tržištem (Kraš d.d., bez dat.).

6.2. Osnovne informacije o poduzeću Zvečevo d.d.

Tvrtka Zvečevo d.d. Požega je 1921. godine počela s radom kao tvrtka „Stock cognac Medicinal“. Tvrtka je proizvodila jaka alkoholna pića poput voćnih rakija, vinjaka i domaćih brandya. Sa tvrtkom Nestle su 1936. godine potpisali su ugovor te su počeli proizvoditi čokoladu i čokoladne proizvode. Od 1946. godine tvornica je izvlaštena. Poduzeće je dobilo naziv Zvečevo i počinje poslovati 1951. godine. Radnici odnosno majstori osmislili su od 1963. do 1964. godine čokoladu, koja je imala u sebi mala zrna riže. Čokolada im je donijela

prekretnicu u poslovanju. Čokolada od riže sadržavala je ekspanđiranu rižu i 90% mliječne čokolade, od mlijeka kojeg su radili u vlastitoj mljekari. Čokolada je dobila i sinonim Mikado. Kasnih 60-ih godina i početkom 70-ih tvrtka je modernizirala procese što je dovelo do povećanja proizvodnje i zaposlenosti. Zvečevo je 1987. godine počelo proizvoditi vafel proizvode. Zvečevo je 1994. godine počelo poslovati kao dioničko društvo. Najpoznatiji proizvodni brendovi Zvečeva su: Seka i Braco, Mikado, Samo ti, Čokolada za kuhanje, Mond, Super, bombonjere Clementina i brojni drugi proizvodi. Osim proizvodnje konditorskih proizvoda Zvečevo proizvodi i različite vrste alkoholnih pića od kojih je najpopularniji vinjak Trenk (Zvečevo d.d., bez dat.).

6.3. Zaključak na temelju horizontalne i vertikalne analize poduzeća Kraš d.d. i Zvečevo d.d.

Analize financijskih izvještaja za poduzeća Kraš i Zvečevo provedene su kroz tri godine (2018.-2020.) korištenjem javno objavljenih financijskih izvještaja. Financijski izvještaji dostupni su na web stranicama Fine i Zagrebačke burze. Za proces analize financijskih izvještaja potrebno je usporediti poslovanje poduzeća Kraš i Zvečevo. Kako bi se to kvalitetno provelo, provedene su horizontalne i vertikalne analize obiju poduzeća. Horizontalna analiza je analiza trenda koja koristi postotke u određenom razdoblju kako bi se promatrala dinamika promjena u svakoj stavki financijskog izvještaja. Vertikalnom analizom omogućava se uvid u promjene i strukturu financijskih izvještaja.

Horizontalna analiza bilance poduzeća Kraš d.d.

Za otkrivanje tendencija i dinamika promjena pojedinih pokazatelja potrebno je usporediti podatke. Kao konkretan primjer analiziranja financijskih izvještaja upotrebljavaju se podaci za tri godine a to su 2018., 2019. i 2020. Za detaljnu analizu bilance i izvještaja o dobiti i gubitku najbolja je horizontalna i vertikalna analiza. Navedene tablice daju kratku analizu bilance i računa dobiti i gubitka te kako se oni mijenjaju iz godine u godinu. Karakteristične su u odnosu na ostale godine poslovanja zato što je tokom 2020. godine poslovanje okruženo globalnom pandemijom.

Tablica 8. Kraš d.d. – horizontalna analiza bilance

Aktiva	2018.	2019.	2020.	Δ2019./2018.	%Δ2019./2018.	Δ2020./2019.	%Δ2020./2019.
A) DUGOTRAJNA IMOVINA	594.910.000	592.427.000	616.778.000	-2.483.000	-0,42%	24.351.000	4,11%
Nematerijalna imovina	1.335.000	1.384.000	1.879.000	49.000	3,67%	495.000	35,77%
Ulaganje u nekretnine	35.366.000	76.654.000	55.506.000	41.288.000	116,74%	-21.148.000	-27,59%
Nekretnine, postrojenja i oprema	470.130.000	469.725.000	527.053.000	-405.000	-0,09%	57.328.000	12,20%
Biološka imovina	2.747.000	2.329.000	1.010.000	-418.000	-15,22%	-1.319.000	-56,63%
Financijska imovina	83.713.000	26.772.000	12.428.000	-56.941.000	-68,02%	-14.344.000	-53,58%
Odgođena porezna imovina	1.619.000	1.533.000	3.964.000	-86.000	-5,31%	2.431.000	158,58%
Imovina s pravom uporabe	0	14.030.000	14.938.000	14.030.000	0,00%	908.000	6,47%
B) KRATKOTRAJNA IMOVINA	620.361.000	557.164.000	443.572.000	-63.197.000	-10,19%	-113.592.000	-20,39%
Zalihe	160.419.000	182.218.000	140.323.000	21.799.000	13,59%	-41.895.000	-22,99%
Biološka imovina	168.000	0	0	-168.000	-100,00%	0	0,00%
Potraživanja	290.810.000	281.904.000	258.801.000	-8.906.000	-3,06%	-23.103.000	-8,20%
Potraživanja od kupaca	268.791.000	258.366.000	236.804.000	-10.425.000	-3,88%	-21.562.000	-8,35%
Potraživanja od zaposlenika	1.226.000	0	0	-1.226.000	-100,00%	0	0,00%
Potraživanja od države i ostalih	3.720.000	16.014.000	14.742.000	12.294.000	330,48%	-1.272.000	-7,94%
Ostala potraživanja	17.073.000	7.524.000	7.255.000	-9.549.000	-55,93%	-269.000	-3,58%
Kratkotrajna financijska imovina	59.076.000	9.941.000	3.126.000	-49.135.000	-83,17%	-6.815.000	-68,55%
Novac u banci i blagajni	109.888.000	83.101.000	41.322.000	-26.787.000	-24,38%	-41.779.000	-50,27%
D) UKUPNO AKTIVA	1.215.271.000	1.149.591.000	1.060.350.000	-65.680.000	-5,40%	-89.241.000	-7,76%
Pasiva							
A) KAPITAL I REZERVE	728.099.000	732.988.000	724.238.000	4.889.000	0,67%	-8.750.000	-1,19%
I. Temeljni (upisani) kapital	599.448.000	599.448.000	599.448.000	0	0,00%	0	0,00%
II. Kapitalne rezerve	-15.509.000	-16.382.000	-15.435.000	-873.000	5,63%	947.000	-5,78%
III. Rezerve iz dobiti	29.907.000	32.113.000	32.173.000	2.206.000	7,38%	60.000	0,19%
III. Revalorizacijske rezerve	-3.049.000	11.745.000	12.922.000	14.794.000	-485,21%	1.177.000	10,02%
IIII. Rezerve fer vrijednosti	0	-56.000	0	-56.000	0,00%	56.000	-100,00%
Ostala stavka kapitala	0	0	-2.587.000	0	0,00%	-2.587.000	0,00%
Transakcijska rezerva	0	0	-2.729.000	0	0,00%	-2.729.000	0,00%
IV. Zadržana dobit	47.040.000	71.017.000	97.466.000	23.977.000	50,97%	26.449.000	37,24%
V. Dobit poslovne godine	49.713.000	14.319.000	0	-35.394.000	-71,20%	-14.319.000	-100,00%
Manjinski udjeli	20.549.000	20.784.000	2.980.000	235.000	1,14%	-17.804.000	-85,66%
B) REZERVIRANJA	7.797.000	7.600.000	16.657.000	-197.000	-2,53%	9.057.000	119,17%
C) DUGOROČNE OBVEZE	106.700.000	157.776.000	68.187.000	51.076.000	47,87%	-89.589.000	-56,78%
D) KRATKOROČNE OBVEZE	372.675.000	251.227.000	251.268.000	-121.448.000	-32,59%	41.000	0,02%
Obveze za zajmove, depozite i sl.	1.482.000	1.536.000	490.000	54.000	3,64%	-1.046.000	-68,10%
Obveze prema bankama i dr.	205.590.000	103.334.000	96.038.000	-102.256.000	-49,74%	-7.296.000	-7,06%
Obveze prema dobavljačima	119.290.000	103.422.000	101.454.000	-15.868.000	-13,30%	-1.968.000	-1,90%
Obveze prema zaposlenima	13.245.000	15.115.000	22.496.000	1.870.000	14,12%	7.381.000	48,83%
Obveze za poreze, doprinose i sl.	17.792.000	13.028.000	21.298.000	-4.764.000	-26,78%	8.270.000	63,48%
Obveze s osnova najma	0	0	103.000	0	0,00%	103.000	0,00%
Obveze s osnove udjela u rezultatu	598.000	790.000	0	192.000	32,11%	-790.000	-100,00%
Ostale kratkoročne obveze	14.678.000	14.002.000	9.389.000	-676.000	-4,61%	-4.613.000	-32,95%
F) UKUPNO PASIVA	1.215.271.000	1.149.591.000	1.060.350.000	-65.680.000	-5,40%	-89.241.000	-7,76%

(Izvor: Vlastita izrada prema podacima iz javne objave Fine)

Iz tablice 8. vidljivo je da se dugotrajna imovina poduzeća Kraš d.d. smanjila za 0,42% u odnosu na 2018. godinu. Do pada dugotrajne materijalne imovine 2019. godine došlo je zbog smanjivanja financijske imovine za 68,02%. Dugotrajna imovina u 2020. godini je porasla za 4,11% u odnosu na 2019. godinu. Do postupnog povećanja došlo je jer se povećala dugotrajna nematerijalna imovina za 35,77% i odgođena porezna imovina se udvostručila za 158,58% u odnosu na 2019. godinu. Kratkotrajna imovina u 2019. godini smanjena je za 10,19% u odnosu na 2018. godinu, zbog smanjenja potraživanja za 3,06%, smanjenja financijske imovine za 83,17% i smanjenja novca za 24,38%. Zalihe su se u 2020. godini smanjile za 22,99%, potraživanja za 8,20% i novac za 50,27% u odnosu na prethodnu 2019. godinu. To je dovelo do dodatnog smanjenja kratkotrajne imovine za 20,39% u odnosu na 2019. godinu. Ukupna imovina se 2019. godine smanjila za 5,40% u odnosu na 2018. godinu. U 2020. godini ukupna imovina je smanjena za 7,76% u odnosu na 2019. godinu zbog naglog pada kratkotrajne imovine. Kod pasive su se kapital i rezerve u 2019. godini povećale za 0,67% u odnosu na 2018. godinu. Do postupnog povećanja došlo je zbog toga što su se kapitalne rezerve povećale za 5,63% i zadržana dobit povećava se za 50,97% u odnosu na 2018. godinu. U 2020. godini Kraš d.d. smanjuje kapital i rezerve za 1,19% u odnosu na 2019. godinu. U 2019. godini dobit poslovne godine smanjila se za 71,20% u odnosu na prethodnu 2018. godinu te ona iz godine u godinu raste. Naslućuje se kako ekonomičnost poduzeća Kraš opada. S druge strane vidi se da su se dugoročne obveze u 2019. godini povećale za 47,87% u odnosu na 2018. godinu. Do rasta dugoročnih obveza u 2020. godini dolazi zbog toga jer rastu obveze prema bankama i ostalim financijskim institucijama. Kratkoročne obveze padaju za 32,59% u 2019. godini, dok su 2020. godine ostvarile mali rast od 0,02%. Porast obveza prema zaposlenima i porast obveza za poreze, doprinose i slično omogućilo je povećanje kratkoročnih obveza 2020. godine. Ukupni izvori sredstava u 2019. godini bilježe pad za 5,40% u odnosu na 2018. godinu. Pad ukupne pasive dogodio se zbog povećanja dugoročnih obveza. Pasiva se 2020. godine smanjila za 7,76% u odnosu na 2019. godinu, na što je utjecao dugoročni dug i smanjenje kapitala.

Vertikalna analiza bilance poduzeća Kraš d.d.

Tablica 8. Kraš d.d. - vertikalna analiza bilance

Aktiva	2018.	2019.	2020.	Udio 2018.	Udio 2019.	Udio 2020.
A) DUGOTRAJNA IMOVINA	594.910.000	592.427.000	616.778.000	48,95%	51,53%	58,17%
Nematerijalna imovina	1.335.000	1.384.000	1.879.000	0,11%	0,12%	0,18%
Ulaganje u nekretnine	35.366.000	76.654.000	55.506.000	2,91%	6,67%	5,23%
Nekretnine, postrojenja i oprema	470.130.000	469.725.000	527.053.000	38,69%	40,86%	49,71%
Biološka imovina	2.747.000	2.329.000	1.010.000	0,23%	0,20%	0,10%
Financijska imovina	83.713.000	26.772.000	12.428.000	6,89%	2,33%	1,17%
Odgođena porezna imovina	1.619.000	1.533.000	3.964.000	0,13%	0,13%	0,37%
Imovina s pravom uporabe	0	14.030.000	14.938.000	0,00%	1,22%	1,41%
B) KRATKOTRAJNA IMOVINA	620.361.000	557.164.000	443.572.000	51,05%	48,47%	41,83%
Zalihe	160.419.000	182.218.000	140.323.000	13,20%	15,85%	13,23%
Biološka imovina	168.000	0	0	0,01%	0,00%	0,00%
Potraživanja	290.810.000	281.904.000	258.801.000	23,93%	24,52%	24,41%
Potraživanja od kupaca	268.791.000	258.366.000	236.804.000	22,12%	22,47%	22,33%
Potraživanja od zaposlenika i članova poduzetnika	1.226.000	0	0	0,10%	0,00%	0,00%
Potraživanja od države i ostalih institucija	3.720.000	16.014.000	14.742.000	0,31%	1,39%	1,39%
Ostala potraživanja	17.073.000	7.524.000	7.255.000	1,40%	0,65%	0,68%
Kratkotrajna financijska imovina	59.076.000	9.941.000	3.126.000	4,86%	0,86%	0,29%
Novac u banci i blagajni	109.888.000	83.101.000	41.322.000	9,04%	7,23%	3,90%
D) UKUPNO AKTIVA	1.215.271.000	1.149.591.000	1.060.350.000	100,00%	100,00%	100,00%
Pasiva						
A) KAPITAL I REZERVE	728.099.000	732.988.000	724.238.000	59,91%	63,76%	68,30%
I. Temeljni (upisani) kapital	599.448.000	599.448.000	599.448.000	49,33%	52,14%	56,53%
II. Kapitalne rezerve	-15.509.000	-16.382.000	-15.435.000	-1,28%	-1,43%	-1,46%
III. Rezerve iz dobiti	29.907.000	32.113.000	32.173.000	2,46%	2,79%	3,03%
IIII. Revalorizacijske rezerve	-3.049.000	11.745.000	12.922.000	-0,25%	1,02%	1,22%
IIIII. Rezerve fer vrijednosti	0	-56.000	0	0,00%	0,00%	0,00%
Ostala stavka kapitala	0	0	-2.587.000	0,00%	0,00%	-0,24%
Translacijska rezerva inozemnog poslovanja	0	0	-2.729.000	0,00%	0,00%	-0,26%
IV. Zadržana dobit	47.040.000	71.017.000	97.466.000	3,87%	6,18%	9,19%
V. Dobit poslovne godine	49.713.000	14.319.000	0	4,09%	1,25%	0,00%
Manjinski udjeli	20.549.000	20.784.000	2.980.000	1,69%	1,81%	0,28%
B) REZERVIRANJA	7.797.000	7.600.000	16.657.000	0,64%	0,66%	1,57%
C) DUGOROČNE OBVEZE	106.700.000	157.776.000	68.187.000	8,78%	13,72%	6,43%
D) KRATKOROČNE OBVEZE	372.675.000	251.227.000	251.268.000	30,67%	21,85%	23,70%
Obveze za zajmove, depozite i slično	1.482.000	1.536.000	490.000	0,12%	0,13%	0,05%
Obveze prema bankama i drugim finan. institucijama	205.590.000	103.334.000	96.038.000	16,92%	8,99%	9,06%
Obveze prema dobavljačima	119.290.000	103.422.000	101.454.000	9,82%	9,00%	9,57%
Obveze prema zaposlenima	13.245.000	15.115.000	22.496.000	1,09%	1,31%	2,12%
Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	17.792.000	13.028.000	21.298.000	1,46%	1,13%	2,01%
Obveze s osnova najma	0	0	103.000	0,00%	0,00%	0,01%
Obveze s osnove udjela u rezultatu	598.000	790.000	0	0,05%	0,07%	0,00%
Ostale kratkoročne obveze	14.678.000	14.002.000	9.389.000	1,21%	1,22%	0,89%
F) UKUPNO PASIVA	1.215.271.000	1.149.591.000	1.060.350.000	100,00%	100,00%	100,00%

(Izvor: Vlastita izrada prema podacima iz javne objave Fine)

Vertikalna analiza Kraša d.d. ima važnu funkciju u aktivi i pasivi bilance koja je prikazana gore u tablici 9. U tablici se struktura aktive i pasive promatra kroz tri godine. Najveći udio čini dugotrajna imovina u svim godinama, dok kratkotrajna imovina ima manji udio u strukturi bilance. Iako je mali rast dugotrajne imovine, vidi se da dugotrajna imovina iz godine u godinu pada. Također, može se vidjeti da novac u 2018. godini zauzima 9,04% te iz godine u godinu pada, iz toga se može zaključiti da je koeficijent ubrzane likvidnosti nizak. Što se tiče strukture pasive nju najviše predstavljaju kapital i rezerve, te kratkoročne obveze. Dugoročne obveze predstavljaju nešto manji udio u strukturi pasive. U 2019. godini većinski dio aktive i dalje čini dugotrajna imovina, dok u prethodnoj odnosno 2018. godini najveći prinos u strukturi aktive čini kratkotrajna imovina u usporedbi s dugotrajnom imovinom. Većinski udio strukture pasive čine kapital i rezerve u svim trim godinama, te se vidi da oni iz godine u godinu rastu. Iz toga se može zaključiti da obveze zauzimaju manji udio pasive pa tako zaduženost poduzeća dodatno pada. Dugoročne obveze imaju najniži prinos u strukturi pasive, a prije njih nešto veći udio čine kratkoročne obveze.

Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Kraš d.d.

Tablica 9. Kraš d.d. - horizontalna analiza računa dobiti i gubitka

POZICIJA	2018.	2019.	2020.	Δ2019./2018.	%Δ2019./2018.	Δ2020./2019.	%Δ2020./2019.
POSLOVNI PRIHODI	1.022.113.000	1.030.943.000	1.030.883.000	8.830.000	0,86%	-60.000	-0,01%
Prihodi od prodaje	1.014.276.000	1.021.658.000	972.483.000	7.382.000	0,73%	-49.175.000	-4,81%
Ostali poslovni prihodi	7.837.000	9.285.000	58.400.000	1.448.000	18,48%	49.115.000	528,97%
POSLOVNI RASHODI	957.124.000	1.008.602.000	1.000.548.000	51.478.000	5,38%	-8.054.000	-0,80%
Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku	-11.566.000	349.000	9.227.000	11.915.000	-103,02%	8.878.000	2543,84%
Troškovi sirovina i materijala	-407.395.000	-432.038.000	-453.833.000	-24.643.000	6,05%	-21.795.000	5,04%
Troškovi prodane robe	-34.692.000	-15.707.000	-23.396.000	18.985.000	-54,72%	-7.689.000	48,95%
Troškovi usluga	0	-127.091.000	-117.840.000	-127.091.000	0,00%	9.251.000	-7,28%
Ostali vanjski troškovi	-120.189.000	0	-97.883.000	120.189.000	-100,00%	-97.883.000	0,00%
Gubici od umanjenja vrijednosti zaliha	0	0	-5.791.000	0	0,00%	-5.791.000	0,00%
Gubici od umanjenja vrijednosti od financijske im.	0	0	-7.618.000	0	0,00%	-7.618.000	0,00%
Troškovi osoblja	-284.843.000	-297.586.000	-248.964.000	-12.743.000	4,47%	48.622.000	-16,34%
Amortizacija	-48.828.000	-49.509.000	-53.279.000	-681.000	1,39%	-3.770.000	7,61%
Vrijednosno usklađenje	-2.353.000	-30.990.000	0	-28.637.000	1217,04%	30.990.000	-100,00%
Ostali troškovi poslovanja	-47.258.000	-56.030.000	-1.171.000	-8.772.000	18,56%	54.859.000	-97,91%
FINANCIJSKI PRIHODI	6.203.000	2.566.000	11.575.000	-3.637.000	-58,63%	9.009.000	351,09%
FINANCIJSKI RASHODI	8.620.000	5.323.000	16.565.000	-3.297.000	-38,25%	11.242.000	211,20%
(GUBITAK) IZ FINANCIJSKIH AKTIVNOSTI	14.823.000	7.889.000	28.140.000	-6.934.000	-46,78%	20.251.000	256,70%
UKUPNI PRIHODI	1.028.316.000	1.033.509.000	1.042.458.000	5.193.000	0,51%	8.949.000	0,87%
UKUPNI RASHODI	965.744.000	1.013.925.000	1.017.113.000	48.181.000	4,99%	3.188.000	0,31%
Dobit prije oporezivanja	62.572.000	19.583.000	25.345.000	-42.989.000	-68,70%	5.762.000	29,42%
Porez na dobit	-11.628.000	-4.028.000	-207.000	7.600.000	-65,36%	3.821.000	-94,86%
DOBIT TEKUĆE GODINE	50.944.000	15.555.000	25.138.000	-35.389.000	-69,47%	9.583.000	61,61%

(Izvor: Vlastita izrada prema podacima iz javne objave Fine)

U tablici 10. vidi se da su se poslovni prihodi poduzeća Kraš d.d. povećali za 0,86% u 2019. godini. Također, poduzeće 2019. godine bilježi rast poslovnih rashoda za 5,38% u odnosu na 2018. godinu. Povećanje poslovnih rashoda rezultiralo je povećanjem troškova sirovina za 6,05% i ostalih troškova poslovanja za 18,56%. Financijski prihodi su 2019. godine pali za 58,63% u odnosu na 2018. godinu. Financijski rashodi u 2019. godini smanjuju se za 38,25% u odnosu na prethodnu godinu. U 2019. godini ukupni prihodi povećavaju se za 0,51%, dok ukupni rashodi u 2019. godini također rastu za 4,99%. Kao rezultata toga dobit nakon oporezivanja u 2019. godini bila je negativna, odnosno smanjena jer su ukupni rashodi veći od ukupnih prihoda.

Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Kraš d.d.

Tablica 10. Kraš d.d. - vertikalna analiza računa dobiti i gubitka

POZICIJA	2018.	2019.	2020.	Udio 2018.	Udio 2019.	Udio 2020.
POSLOVNI PRIHODI	1.022.113.000	1.030.943.000	1.030.883.000	99,40%	99,75%	98,89%
Prihodi od prodaje	1.014.276.000	1.021.658.000	972.483.000	98,63%	98,85%	93,29%
Ostali poslovni prihodi	7.837.000	9.285.000	58.400.000	0,76%	0,90%	5,60%
POSLOVNI RASHODI	957.124.000	1.008.602.000	1.000.548.000	99,11%	99,48%	98,37%
Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku	-11.566.000	349.000	9.227.000	-1,20%	0,03%	0,91%
Troškovi sirovina i materijala	-407.395.000	-432.038.000	-453.833.000	-42,18%	-42,61%	-44,62%
Troškovi prodane robe	-34.692.000	-15.707.000	-23.396.000	-3,59%	-1,55%	-2,30%
Troškovi usluga	0	-127.091.000	-117.840.000	0,00%	-12,53%	-11,59%
Ostali vanjski troškovi	-120.189.000	0	-97.883.000	-12,45%	0,00%	-9,62%
Gubici od umanjenja vrijednosti zaliha i biološke imovine	0	0	-5.791.000	0,00%	0,00%	-0,57%
Gubici od umanjenja vrijednosti od financijske imovine izgovorne imovine	0	0	-7.618.000	0,00%	0,00%	-0,75%
Troškovi osoblja	-284.843.000	-297.586.000	-248.964.000	-29,49%	-29,35%	-24,48%
Amortizacija	-48.828.000	-49.509.000	-53.279.000	-5,06%	-4,88%	-5,24%
Vrijednosno usklađenje	-2.353.000	-30.990.000	0	-0,24%	-3,06%	0,00%
Ostali troškovi poslovanja	-47.258.000	-56.030.000	-1.171.000	-4,89%	-5,53%	-0,12%
FINANCIJSKI PRIHODI	6.203.000	2.566.000	11.575.000	0,60%	0,25%	1,11%
FINANCIJSKI RASHODI	8.620.000	5.323.000	16.565.000	0,89%	0,52%	1,63%
(GUBITAK) IZ FINANCIJSKIH AKTIVNOSTI	14.823.000	7.889.000	28.140.000	1,44%	0,76%	2,70%
UKUPNI PRIHODI	1.028.316.000	1.033.509.000	1.042.458.000	100,00%	100,00%	100,00%
UKUPNI RASHODI	965.744.000	1.013.925.000	1.017.113.000	93,92%	98,11%	97,57%
Dobit prije oporezivanja	62.572.000	19.583.000	25.345.000	6,08%	1,89%	2,43%
Porez na dobit	-11.628.000	-4.028.000	-207.000	-1,13%	-0,39%	-0,02%
DOBIT TEKUĆE GODINE	50.944.000	15.555.000	25.138.000	4,95%	1,51%	2,41%

(Izvor: Vlastita izrada prema podacima iz javne objave Fine)

Tablicom 11. prikazuje se postotak poslovnih rashoda i prihoda te financijskih rashoda i prihoda koji učestvuju u računu dobiti i gubitka. Poslovni prihodi poduzeća Kraš d.d. 2019. godine rastu za 99,75%, zbog rasta prihoda od prodaje. Poslovni rashodi su u 2019. godini porasli za 99,48%. U 2019. godini financijski prihodi padaju za 0,25%. Financijski rashodi u 2018. godini povećavaju se za 0,89%, ali 2019. oni se malo smanjuju, da bi se u 2020. godini ponovno povećali za 1,63%. Ukupni rashodi bilježe pad u svim trim godinama. Do pada dolazi jer su ukupni rashodi manji od ukupnih prihoda. Dobit tekuće godine u 2018. je najveća i iznosi 4,95%, u 2019. se malo smanjila, da bi se u 2020. povećala za 2,41%. 2020. godina je nešto slabija od 2018. i 2019. godine jer su tokom 2020. godine prihodi pali, pa se smatra da poduzeće u toj godini ne posluje baš najbolje. Poduzeće Kraš najviše ulaže u proizvodnu opremu i pakiranje proizvoda. Kraš se 2020. godine fokusirao na zadržavanjem i jačanje pozicije na domaćim i inozemnim tržištima pa je tako proizveo 19.046 tona proizvoda što ukazuje da je to 1,8% manje od prethodne godine. Prodano je 29.876 tona proizvoda, to je 1,4% manje u odnosu na prethodnu 2019. godinu. Kraš je nastojao zadržati kvalitetu svojih proizvoda, pa je tako proizveo božićne kekse, čokoladu s okusom naranče, čokoladu s okusom jabuke i cimeta. Može se zaključiti da unatoč pandemiji i padu prihoda poduzeće Kraš nastoji zadržati svoju poziciju tržišnog liderstva, tako što povećava svoj asortiman i prilagođava se potrebama klijenata.

Horizontalna analiza bilance poduzeća Zvečevo d.d.

Tablica 11. Zvečevo d.d. - horizontalna analiza bilance

Aktiva (brojke izražene u tisućama kn-a)	2018.	2019.	2020.	Δ2019./2018.	%Δ2019./2018.	Δ2020./2019.	%Δ2020./2019.
A) DUGOTRAJNA IMOVINA	152.940	138.698	131.093	-14.242	-9,31%	-7.605	-5,48%
Nekretnine, postrojenja i opreme	138.985	134.985	123.750	-4.000	-2,88%	-11.235	-8,32%
Imovina s pravom korištenja	0	2.314	2.277	2.314	0,00%	-37	-1,60%
Nematerijalna imovina	13.662	22	14	-13.640	-99,84%	-8	-36,36%
Udjeli u povezanim društvima	20	20	20	0	0,00%	0	0,00%
Zajmovi i dani depoziti	1.000	1.000	3.420	0	0,00%	2.420	242,00%
Dugotrajna potraživanja	0	357	1.612	357	0,00%	1.255	351,54%
B) KRATKOTRAJNA IMOVINA	35.950	32.280	41.635	-3.670	-10,21%	9.355	28,98%
Zalihe	19.595	19.453	18.804	-142	-0,72%	-649	-3,34%
Dugotrajna imovina namijenjena prodaji	0	0	7.984	0	0,00%	7.984	0,00%
Potraživanja od kupaca	9.972	7.061	13.922	-2.911	-29,19%	6.861	97,17%
Zajmovi i dani depoziti	2.435	2.435	372	0	0,00%	-2.063	-84,72%
Vlasnički instrumenti	20	4	3	-16	-80,00%	-1	-25,00%
Ostala kratkotrajna potraživanja	3.614	3.193	497	-421	-11,65%	-2.696	-84,43%
Novac i novčani ekvivalenti	393	134	53	-259	-65,90%	-81	-60,45%
UKUPNA AKTIVA	188.959	170.987	172.728	-17.972	-9,51%	1.741	1,02%
Pasiva (brojke izražene u tisućama kn-a)							
A) KAPITAL I REZERVE	29.227	14.217	9.997	-15.010	-51,36%	-4.220	-29,68%
Dionički kapital	76.474	76.474	76.474	0	0,00%	0	0,00%
Kapitalne rezerve	25.087	25.087	25.087	0	0,00%	0	0,00%
Rezerve iz dobiti	2.325	2.325	2.325	0	0,00%	0	0,00%
Revalorizacijske rezerve	26.658	26.658	26.658	0	0,00%	0	0,00%
Preneseni gubitak	-108.258	-101.317	-120.547	6.941	-6,41%	-19.230	18,98%
Gubitak/dobit tekuće godine	6.941	-15.010	0	-21.951	-316,25%	15.010	-100,00%
B) DUGOROČNE OBVEZE	71.872	65.044	90.819	-6.828	-9,50%	25.775	39,63%
Kredit i zajmovi	42.567	29.333	58.234	-13.234	-31,09%	28.901	98,53%
Obveze prema dobavljačima	22.857	26.957	20.194	4.100	17,94%	-6.763	-25,09%
Obveze po najmovima	0	2.068	2.046	2.068	0,00%	-22	-1,06%
Rezerviranja	596	602	371	6	1,01%	-231	-38,37%
Ostale dugoročne obveze	0	232	4.122	232	0,00%	3.890	1676,72%
Odgođena porezna obveza	5.852	2.852	5.852	-3.000	-51,26%	3.000	105,19%
C) KRATKOROČNE OBVEZE	87.689	91.717	71.912	4.028	4,59%	-19.805	-21,59%
Kredit i zajmovi	36.465	48.844	19.363	12.379	33,95%	-29.481	-60,36%
Obveze prema dobavljačima	37.728	25.597	33.765	-12.131	-32,15%	8.168	31,91%
Obveze prema povezanim društvima	86	21	21	-65	-75,58%	0	0,00%
Obveze po najmovima	0	287	309	287	0,00%	22	7,67%
Ostale kratkoročne obveze	13.581	16.968	18.454	3.387	24,94%	1.486	8,76%
UKUPNA PASIVA	188.959	170.978	172.728	-17.981	-9,52%	1.750	1,02%

(Izvor: Vlastita izrada prema podacima iz javne objave Fine)

Prema tablici 12. je vidljivo da je Zvečevo d.d. u 2019. godini ostvarilo pad ukupne pasive za 9,52% u odnosu na prethodnu godinu. Do pada dolazi zbog velikog povećanja kratkoročnih obveza. U 2020. godini dugotrajna imovina se smanjuje za 5,48% zbog velikih ulaganja u nematerijalnu imovinu. Kratkotrajna imovina u 2019. godini bilježi pad od 10,21% u odnosu na prethodnu godinu. U 2020. godini kratkotrajna imovina bilježi rast za 28,98%, što dolazi zbog povećanja potraživanja od kupaca, koja su se povećala za 97,17%. Vlastita ulaganja poduzeća Zvečevo padaju u svim trima godinama. Dugoročne obveze u prvoj godini iznose 71.872 kuna, da bi se u drugoj godini smanjili, a u trećoj su se povećali. Kratkoročne obveze su u prvoj godini iznosile 87.689 kuna da bi se sljedeće godine znatno povećale, a u 2020. godini ponovno su se smanjile.

Vertikalna analiza bilance poduzeća Zvečevo d.d.

Tablica 12. Zvečevo d.d. - vertikalna analiza bilance

Aktiva (brojke izražene u tisućama kn-a)	2018.	2019.	2020.	Udio 2018.	Udio 2019.	Udio 2020.
A) DUGOTRAJNA IMOVINA	152.940	138.698	131.093	80,94%	81,12%	75,90%
Nekretnine, postrojenja i opreme	138.985	134.985	123.750	73,55%	78,94%	71,64%
Imovina s pravom korištenja	0	2.314	2.277	0,00%	1,35%	1,32%
Nematerijalna imovina	13.662	22	14	7,23%	0,01%	0,01%
Udjeli u povezanim društvima	20	20	20	0,01%	0,01%	0,01%
Zajmovi i dani depoziti	1.000	1.000	3.420	0,53%	0,58%	1,98%
Dugotrajna potraživanja	0	357	1.612	0,00%	0,21%	0,93%
B) KRATKOTRAJNA IMOVINA	35.950	32.280	41.635	19,03%	18,88%	24,10%
Zalihe	19.595	19.453	18.804	10,37%	11,38%	10,89%
Dugotrajna imovina namijenjena prodaji	0	0	7.984	0,00%	0,00%	4,62%
Potraživanja od kupaca	9.972	7.061	13.922	5,28%	4,13%	8,06%
Zajmovi i dani depoziti	2.435	2.435	372	1,29%	1,42%	0,22%
Vlasnički instrumenti	20	4	3	0,01%	0,00%	0,00%
Ostala kratkotrajna potraživanja	3.614	3.193	497	1,91%	1,87%	0,29%
Novac i novčani ekvivalenti	393	134	53	0,21%	0,08%	0,03%
UKUPNA AKTIVA	188.959	170.987	172.728	100,00%	100,00%	100,00%
Pasiva (brojke izražene u tisućama kn-a)						
A) KAPITAL I REZERVE	29.227	14.217	9.997	15,47%	8,32%	5,79%
Dionički kapital	76.474	76.474	76.474	40,47%	44,73%	44,27%
Kapitalne rezerve	25.087	25.087	25.087	13,28%	14,67%	14,52%
Rezerve iz dobiti	2.325	2.325	2.325	1,23%	1,36%	1,35%
Revalorizacijske rezerve	26.658	26.658	26.658	14,11%	15,59%	15,43%
Preneseni gubitak	-108.258	-101.317	-120.547	-57,29%	-59,26%	-69,79%
Gubitak/dobit tekuće godine	6.941	-15.010	0	3,67%	-8,78%	0,00%
B) DUGOROČNE OBVEZE	71.872	65.044	90.819	38,04%	38,04%	52,58%
Kredit i zajmovi	42.567	29.333	58.234	22,53%	17,16%	33,71%
Obveze prema dobavljačima	22.857	26.957	20.194	12,10%	15,77%	11,69%
Obveze po najmovima	0	2.068	2.046	0,00%	1,21%	1,18%
Rezerviranja	596	602	371	0,32%	0,35%	0,21%
Ostale dugoročne obveze	0	232	4.122	0,00%	0,14%	2,39%
Odgođena porezna obveza	5.852	2.852	5.852	3,10%	1,67%	3,39%
C) KRATKOROČNE OBVEZE	87.689	91.717	71.912	46,41%	53,64%	41,63%
Kredit i zajmovi	36.465	48.844	19.363	19,30%	28,57%	11,21%
Obveze prema dobavljačima	37.728	25.597	33.765	19,97%	14,97%	19,55%
Obveze prema povezanim društvima	86	21	21	0,05%	0,01%	0,01%
Obveze po najmovima	0	287	309	0,00%	0,17%	0,18%
Ostale kratkoročne obveze	13.581	16.968	18.454	7,19%	9,92%	10,68%
UKUPNA PASIVA	188.959	170.978	172.728	100,00%	100,00%	100,00%

(Izvor: Vlastita izrada prema podacima iz javne objave Fine)

Poduzeće Zvečevo u aktivi 2018. godine ima ukupnu dugotrajnu imovinu 80,94% , dok kratkotrajna imovina sadržava 19,03% aktive. Najveće stavke u dugotrajnoj imovini su nekretnine i oprema koje se povećavaju za 73,55%, dok su u kratkotrajnoj imovini najveće stavke zalihe koje se povećavaju za 10,37%. U 2019. dugotrajna imovina bilježi porast i iznosi 81,12% ukupne aktive, a kratkotrajna imovina bilježi pad za 18,88%. Što se tiče pasive vidi se da kapital u svim trim godinama pada, što nije dobro. Razlog za smanjenje je taj što su preneseni gubitci za sve tri godine bili negativni i iz godine u godinu su se povećavali. Dugoročne obveze su u 2018. i 2019. godini jednake i iznose 38,04% ukupne pasive, dok u 2020. godini one rastu za 52,58%. Kod kratkoročnih obveza je drugačija situacija jer oni u prvoj godini iznose 46,41%, da bi se u 2019. godini povećali za 53,64%, a u 2020. godini dolazi do manjeg smanjenja od 41,63% u odnosu na 2019. godinu jer se povećavaju ostale kratkoročne obveze. Zbog značajnijeg rasta kratkoročnih obveza u odnosu na kratkotrajnu imovinu likvidnost poduzeća pada.

Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Zvečevo d.d.

Tablica 13. Zvečevo d.d. - horizontalna analiza računa dobiti i gubitka

(Brojke izražene u tisućama kn-a)	2018.	2019.	2020.	Δ2019. /2018.	%Δ2019. /2018.	Δ2020. /2019.	%Δ2020. /2019.
A) POSLOVNI PRIHODI	173.918	93.659	58.200	-80.259	-46,15%	-35.459	-37,86%
Prihodi od prodaje (izvan grupe)	72.601	89.003	82.267	16.402	22,59%	-6.736	-7,57%
Ostali poslovni prihodi (izvan grupe)	101.317	4.656	4.933	-96.661	-95,40%	277	5,95%
B) POSLOVNI RASHODI	138.999	104.520	85.421	-34.479	-24,81%	-19.099	-18,27%
Promjena vrijednosti zaliha gotovih proizvoda	-211	1.698	-1.316	1.909	-904,74%	-3.014	-177,50%
Troškovi sirovina i materijala	-43.503	-56.134	-46.966	-12.631	29,03%	9.168	-16,33%
Troškovi usluga	-11.801	-11.104	-12.653	697	-5,91%	-1.549	13,95%
Troškovi osoblja	-17.776	-19.063	-15.567	-1.287	7,24%	3.496	-18,34%
Amortizacija	-3.686	-3.854	-3.772	-168	4,56%	82	-2,13%
Ostali troškovi	-2.179	-3.791	-4.767	-1.612	73,98%	-976	25,75%
Ostali poslovni rashodi	-56.843	-12.272	-380	44.571	-78,41%	11.892	-96,90%
Neto operativni rezultat	34.919	-10.861	-221	-45.780	-131,10%	10.640	-97,97%
C) FINANCIJSKI PRIHODI	1.275	308	315	-967	-75,84%	7	2,27%
D) FINANCIJSKI RASHODI	29.978	4.457	4.314	-25.521	-85,13%	-143	-3,21%
UKUPNI PRIHODI	175.193	93.967	58.515	-81.226	-46,36%	-35.452	-37,73%
UKUPNI RASHODI	314.192	198.487	143.936	-115.705	-36,83%	-54.551	-27,48%
Gubitak/dobit prije oporezivanja	6.941	-15.010	-4.220	-21.951	-316,25%	10.790	-71,89%
Porez na dobit	0	0	0	0	0,00%	0	0,00%
Ukupni sveobuhvatni (gubitak)/ dobit	6.941	-15.010	-4.220	-21.951	-316,25%	10.790	-71,89%

(Izvor: Vlastita izrada prema podacima iz javne objave Fine)

Tablica 14. pokazuje da poslovni prihodi iz godine u godinu padaju. U 2018. godini dosegli su 173.918 kuna. Do pada poslovnih prihoda dolazi zbog smanjenja ostalih polovnih prihoda. Ista situacija se zbiva i s poslovnim rashodima. U 2019. godini oni se smanjuju za 24,81% u odnosu na 2018. godinu. Financijski prihodi u 2019. godini padaju, dok se 2020. godine oni povećavaju za 2,27% u odnosu na 2018. godinu, a financijski rashodi u svim trim godinama padaju. U 2018. Zvečevo je bilo profitabilno, dok je u druge dvije bilo u minusu jer su ukupni prihodi bili manji od ukupnih rashoda. Također, prihodi i rashodi prikazuju da se poduzeće Zvečevo zadužuje na tržištu. Ekonomičnost poslovanja nije na zadovoljavajućoj razini jer su rashodi veći od prihoda.

Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Zvečevo d.d.

Tablica 14. Zvečevo d.d. - vertikalna analiza računa dobiti i gubitka

(Brojke izražene u tisućama kn-a)	2018.	2019.	2020.	Udio 2018.	Udio 2019.	Udio 2020.
A) POSLOVNI PRIHODI	173.918	93.659	58.200	99,27%	99,67%	99,46%
Prihodi od prodaje (izvan grupe)	72.601	89.003	82.267	41,44%	94,72%	140,59%
Ostali poslovni prihodi (izvan grupe)	101.317	4.656	4.933	57,83%	4,95%	8,43%
B) POSLOVNI RASHODI	138.999	104.520	85.421	44,24%	52,66%	59,35%
Promjena vrijednosti zaliha gotovih proizvoda	-211	1.698	-1.316	-0,07%	0,86%	-0,91%
Troškovi sirovina i materijala	-43.503	-56.134	-46.966	-13,85%	-28,28%	-32,63%
Troškovi usluga	-11.801	-11.104	-12.653	-3,76%	-5,59%	-8,79%
Troškovi osoblja	-17.776	-19.063	-15.567	-5,66%	-9,60%	-10,82%
Amortizacija	-3.686	-3.854	-3.772	-1,17%	-1,94%	-2,62%
Ostali troškovi	-2.179	-3.791	-4.767	-0,69%	-1,91%	-3,31%
Ostali poslovni rashodi	-56.843	-12.272	-380	-18,09%	-6,18%	-0,26%
Neto operativni rezultat	34.919	-10.861	-221	11,11%	-5,47%	-0,15%
C) FINACIJSKI PRIHODI	1.275	308	315	0,73%	0,33%	0,54%
D) FINACIJSKI RASHODI	29.978	4.457	4.314	9,54%	2,25%	3,00%
UKUPNI PRIHODI	175.193	93.967	58.515	100,00%	100,00%	100,00%
UKUPNI RASHODI	314.192	198.487	143.936	179,34%	211,23%	245,98%
Gubitak/dobit prije oporezivanja	6.941	-15.010	-4.220	3,96%	-15,97%	-7,21%
Porez na dobit	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%
Ukupni sveobuhvatni (gubitak)/ dobit	6.941	-15.010	-4.220	3,96%	-15,97%	-7,21%

(Izvor: Vlastita izrada prema podacima iz javne objave Fine)

Iz tablice 15. je vidljivo da se prinos poslovnih prihoda mijenja iz godine u godinu. Odnosno u 2018. godini udio poslovnih prihoda je 99,27%, u drugoj godini on se povećava za 99,67%, dok se u 2020. godini smanjuje na 99,46%. Identična situacija zbiva se i s financijskim

prihodima. Poslovni rashodi su u prvoj godini iznosili 138.999 kuna, dok su se u ostalim dvjema godinama smanjili. Kod financijskih rashoda vidi se da oni u 2018. godini iznose 29.978 kuna, a u ostale dvije godine padaju. U 2020. godini u poduzeću Zvečevo provedene su mjere operativnog restrukturiranja te se implementiraju jasne politike troškova. Unatoč svim tim mjerama poduzeće nije ostvarilo planiranu dobit, jer im je probleme prouzročila pandemija Covid-19. No pandemija nije toliko utjecala na dobit koliko gubitak u 2018. godini. Pandemija je samo smanjila njihovu proizvodnju, odnosno imali su izostanak radnika u proizvodnji jer su bili zaraženi korona virusom. To im je stvaralo probleme kod proizvodnje, a također su se povećavali i troškovi održavanja što je dovelo do još većeg pada. Također, prema gore navedenim podacima može se zaključiti da poduzeće nije profitabilno. Bez obzira na brojna ulaganja u poslovanje, poduzeće nije moglo usporiti pad prihoda od prodaje. Zaključuje se da poduzeće Zvečevo za vrijeme pandemije, ali i prije same pandemije ne posluje najbolje jer ostvaruje gubitak razdoblja i prihodi mu padaju iz godine u godinu.

6.4. Analiza financijskih pokazatelja Kraš d.d. i Zvečevo d.d.

Analiza financijskih izvještaja izvršava se pomoću financijskih pokazatelja. Oni pomažu da se lakše ocijeni uspješnost i sigurnost poslovanja poduzeća. U ovom odjeljku promatrali su se svi financijski pokazatelji koji su se razvrstali prema određenim skupinama.

Analiza pokazatelja likvidnosti

U tablici ispod prikazan je izračun pokazatelja likvidnosti za poduzeća Kraš d.d. i Zvečevo d.d. u određenom vremenskom razdoblju. U poduzeću Kraš koeficijent trenutne likvidnosti varira od 0,16 do 0,33. To bi značilo da Kraš može podmiriti svoje kratkoročne obveze od 16% do 33% pomoću novca. Koeficijent trenutne likvidnosti kod poduzeća Zvečevo u svim godinama iznosi 0. Ova dva poduzeća nemaju ni pozitivno ni negativno kretanje varijabli jer se vidi da one naizmjenično rastu ili padaju. Tu je važno spomenuti da je od treće godine, odnosno 2020. godine sve realizirano u uvjetima globalne pandemije. Nadalje, standardna vrijednost koeficijenta ubrzane likvidnosti trebala bi biti 1 (Bešvir, 2008, str. 92). Na temelju dobivenih podataka o koeficijentu ubrzane likvidnosti utvrđuje se da li poduzeće može osigurati novac, odnosno da li podmiruje svoje kratkoročne obveze. Dobiveni rezultati govore da je ubrzana likvidnost 1 poduzeća Kraš porasla s 1,08 na 1,45 u 2019. godini, dok je kod poduzeća Zvečevo ubrzana likvidnost 1 pala s prvotnih 0,12 na 0,08 u 2019. godini. Koeficijent ubrzane likvidnosti 1 kod poduzeća Kraš prikazuje rast od 1,08 do 1,45, dakle vidljivo je da poduzeće može podmiriti svoje kratkoročne obveze. Poduzeće Zvečevo kratkoročne obveze ne podmiruje na vrijeme jer su njegovi koeficijenti manji od jedan, pa se time može utvrditi da

poduzeće Zvečevo nije sposobno podmiriti svoje obveze. S druge strane u poduzeću Kraš koeficijent tekuće likvidnosti je iznad jedan u svim prikazanim godinama, što znači da postoji veća sigurnost da će kratkoročne obveze biti podmirene na vrijeme. Dokle god je koeficijent manji od 1 kao što je kod poduzeća Zvečevo to ukazuje da je tekuća imovina manja od tekućih obveza. To zapravo dovodi do teškoća pokrivanja tekućih obveza. No ne postoji idealan iznos za ovu vrstu pokazatelja, već ona ovisi o samoj djelatnosti poduzeća.

Koeficijent financijske stabilnosti najbolji je ako je njegov koeficijent manji od 1. Ako je omjer niži od preporučene vrijednosti, poduzeće ima visoku likvidnost i financijsku stabilnost. U poduzeću Kraš ovaj se pokazatelj smanjuje u 2019. godini, a u 2020. se malo povećava za 0,78%, no to nije tolika drastična promjena. Zvečevo ima pokazatelje veće od 1, što dovodi do negativne tendencije.

Analizom ovih pokazatelja zaključuje se da je likvidnost Kraša zadovoljavajuća jer nekolicina pokazatelja su na zadovoljavajućim razinama. Pokazatelji likvidnosti kod poduzeća Zvečevo nisu zadovoljavajući. Zaključuje se da unatoč nastanku korone virusa u 2020. godini poduzeće Kraš ostvaruje stabilni rast likvidnosti, a poduzeće Zvečevo i prije i tokom pandemije ima negativan trend kretanja što dovodi loše likvidnosti.

Tablica 15. Pokazatelji likvidnosti Kraša i Zvečevo

A. POKAZATELJI LIKVIDNOSTI PODUZEĆA KRAŠ D.D.	2018.	2019.	2020.
1. Koeficijent trenutne likvidnosti	0,29	0,33	0,16
2. Koeficijent ubrzane likvidnosti 1	1,08	1,45	1,19
3. Koeficijent ubrzane likvidnosti 2	1,23	1,49	1,21
4. Koeficijent tekuće likvidnosti	1,66	2,22	1,77
5. Koeficijent financijske stabilnosti	0,71	0,67	0,78
A. POKAZATELJI LIKVIDNOSTI PODUZEĆA ZVEČEVO D.D.	2018.	2019.	2020.
1. Koeficijent trenutne likvidnosti	0,00	0,00	0,00
2. Koeficijent ubrzane likvidnosti 1	0,12	0,08	0,19
3. Koeficijent ubrzane likvidnosti 2	0,15	0,11	0,20
4. Koeficijent tekuće likvidnosti	0,41	0,35	0,58
5. Koeficijent financijske stabilnosti	1,51	1,75	1,30

(Izvor: Vlastita izrada prema podacima iz javne objave Fine)

Analiza pokazatelja zaduženosti

Kraš ima zadovoljavajuću zaduženost jer se njegovi iznosi u svim trim godinama smanjuju, dok Zvečevo nema baš zadovoljavajuće rezultate jer se zaduženost povećava u 2019. godini u odnosu na 2018., dok se minimalno smanjuje u 2020. godini.

U promatranim poduzećima vidi se da se koeficijent vlastitog financiranja kod Kraša d.d. povećava, a u Zvečevu d.d. se smanjuje. Kraš ima pozitivnu tendenciju, ali Zvečevo ima negativnu jer se njegovi koeficijenti iz godine u godinu smanjuju.

U poduzeću Kraš koeficijent financiranja u 2018. godini iznosi 66% što bi značilo da se Kraš pretežito financira iz vlastitih izvora. Zvečevo ima koeficijent financiranja veći od 5,46 u promatranom razdoblju. To bi značilo da Zvečevo 546% kapitala financira iz tuđih resursa.

Troškovi kamata računaju se na temelju računa dobiti i gubitka. Koeficijent se računa kako bi se vidjelo koliko puta bruto dobit pokriva iznos kamata, koje se moraju platiti. Ovaj pokazatelj bi trebao iznositi više od jedan. Podaci do kojih je došao Kraš pokazuju da je pokrivenost kamata zadovoljavajuće jer ima pozitivan trend. Dok Zvečevo nema zadovoljavajuću razinu jer je u 2019. godini pokriće troškova kamata negativno.

Faktor zaduženosti pokazuje koliko će godina poduzeću biti potrebno da isplati svoje ukupne obveze iz dobiti financijske godine koja je uvećana za amortizaciju. Zaduženost može najviše iznositi 5 godina jer ukoliko je ona veća od 5 poduzeće je jako zaduženo (Bešvir, 2008, str. 94). Kraš ima faktor zaduženosti u svim godinama manji od 5 i uočava se njegov pad. U 2018. godini zaduženost je iznosila 0,47, to prikazuje da poduzeću treba manje od godine dana da podmiri ukupne obveze. Zaduženost kod poduzeća Zvečevo je u prvoj godini iznad 5, a u zadnje dvije je negativna. To ukazuje da Zvečevo u zadnje dvije godine posluje s gubitkom.

Preporučena vrijednost stupnja pokrića 1 je približno jedan. Zlatno bankarsko pravilo je financiranje dugotrajne imovine iz dugotrajnih izvora (Bešvir, 2008, str. 95). U oba dva poduzeća stupanj pokrića 1 nije zadovoljavajući jer su vrijednosti kod poduzeća Kraš previsoke, a kod poduzeća Zvečevo preniske. Poduzeće Zvečevo ima preniske vrijednosti zato što je iznos kapitala preniski u svim godina s obzirom na dugotrajnu imovinu.

Treba imati na umu da vrijednost stupnja pokrića 2 uvijek mora biti veća od jedan. Zlatno bilančno pravilo govori da se dugoročna imovina financira iz vlastitih izvora (Bešvir, 2008, str. 95). U poduzeću Kraš stupanj pokrića 2 u svim godinama zadovoljava standardne vrijednosti, ali poduzeće Zvečevo nema zadovoljavajuće rezultate jer su njegove vrijednosti manje od 1.

Analizirajući sve pokazatelje zaduženosti vidi se da Kraš veći dio poslovanja financira iz svojih izvora, dok je kod poduzeća Zvečevo obrnuto. Svi pokazatelji kod Kraša su na relevantnoj razini što ne upućuje na zaduženost poduzeća, ali kod poduzeća Zvečeva dolazi

do prezaduženosti. U 2019. i 2020. godini poduzeće Zvečevo ima veliki faktor zaduženosti, što dovodi do prevelike zaduženosti poduzeća.

Tablica 16. Pokazatelji zaduženosti Kraša i Zvečevo

B. POKAZATELJI ZADUŽENOSTI PODUZEĆA KRAŠ D.D.	2018.	2019.	2020.
1. Koeficijent zaduženosti	0,39	0,36	0,30
2. Koeficijent vlastitog financiranja	0,60	0,64	0,68
3. Koeficijent financiranja	0,66	0,56	0,44
4. Pokriće troškova kamata	8,26	4,68	2,53
5. Faktor zaduženosti	0,47	0,40	0,31
6. Stupanj pokrića 1	1,22	1,24	1,17
7. Stupanj pokrića 2	1,40	1,50	1,28
B. POKAZATELJI ZADUŽENOSTI PODUZEĆA ZVEČEVO D.D.	2018.	2019.	2020.
1. Koeficijent zaduženosti	0,84	0,92	0,94
2. Koeficijent vlastitog financiranja	0,15	0,08	0,06
3. Koeficijent financiranja	5,46	11,03	16,28
4. Pokriće troškova kamata	1,23	-2,37	0,02
5. Faktor zaduženosti	49,02	-8,31	-43,14
6. Stupanj pokrića 1	0,19	0,10	0,08
7. Stupanj pokrića 2	0,66	0,57	0,77

(Izvor: Vlastita izrada prema podacima iz javne objave Fine)

Analiza pokazatelja aktivnosti

Koeficijenti obrtaja ukupne imovine ne odnose se na stvarni obrtaj ukupne imovine nego oni govore koliko se novčanih jedinca aktive dobije novčanim jadicama prihoda (Bešvir, 2008, str. 96). U oba dva poduzeća vidi se da je ukupna imovina manja od standardne veličine. To upućuje na negativnu tendenciju odnosno poduzeća nedovoljno upravljaju svojom cjelokupnom imovinom. Kraš u 2020. godini ostvaruje prihode od 98 lipa po kuni ukupne imovine. Zvečevo u 2018. godini ostvaruje na jednu kunu ukupne imovine 93 lipe prihoda. Usprkos svemu tome može se vidjeti da Kraš ima veliku imovinu te to ukazuje na pozitivno kretanje ovog pokazatelja.

Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine govori koliko kuna prihoda poduzeće ostvaruje na jednu kunu ukupne kratkotrajne imovine (Bešvir, 2008, str. 96). Kod obiju poduzeća u određenim godinama ovaj pokazatelj iznosi više od 1 te predstavlja pozitivnu aktivnost poduzeća. Najbolja tendencija pokazatelja kod Kraša je u 2018. godini kada je potrebno 1,66 puta da poduzeće obrne svoju kratkotrajnu imovinu. Kod Zvečeva je iznos nešto manji i bilježi 1,41. To znači da poduzeće 1,41 puta obrne svoju kratkotrajnu imovinu.

Koeficijent obrtaja potraživanja pokazuje koliko kuna poslovnih prihoda poduzeće ostvaruje od jedne kune kratkoročnih potraživanja (Bešvir, 2008, str. 96). Koeficijent obrtaja potraživanja poduzeća Kraš i Zvečevo raste u svakoj godini što dovodi do skraćenja vremena naplate potraživanja.

Koeficijent obrtaja potraživanja izračunava se pomoću trajanja naplate potraživanja kojeg dijelimo s brojem dana u godini, odnosno s 365 dana. Kraševo prosječno vrijeme trajanja naplate potraživanja smanjuje se u svim godinama, a kod Zvečeva se u prve dvije godine smanjuje da bi se u trećoj malo povećalo no to je još uvijek na odgovarajućoj razini.

Tablica 17. Pokazatelji aktivnost Kraša i Zvečevo

C. POKAZATELJI AKTIVNOSTI PODUZEĆA KRAŠ D.D.	2018.	2019.	2020.
1. Koeficijent obrtaja ukupne imovine	0,85	0,90	0,98
2. Dani vezivanja ukupne imovine	431,36	406,00	371,26
3. Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine	1,66	1,85	2,35
4. Dani vezivanja kratkotrajne imovine	220,20	196,77	155,31
5. Koeficijent obrtaja kratkoročnih potraživanja	3,49	3,62	3,76
6. Trajanje naplate kratkoročnih potraživanja	104,65	100,71	97,14
7. Koeficijent obrtaja potraživanja od kupaca	3,77	3,95	4,11
8. Trajanje naplate potraživanja od kupaca	96,73	92,30	88,88
C. POKAZATELJI AKTIVNOSTI PODUZEĆA ZVEČEVO D.D.	2018.	2019.	2020.
1. Koeficijent obrtaja ukupne imovine	0,93	0,55	0,34
2. Dani vezivanja ukupne imovine	393,68	664,17	1077,43
3. Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine	4,87	2,91	1,41
4. Dani vezivanja kratkotrajne imovine	74,90	125,39	259,71
5. Koeficijent obrtaja kratkoročnih potraživanja	5,34	8,68	5,71
6. Trajanje naplate kratkoročnih potraživanja	68,30	42,05	63,97
7. Koeficijent obrtaja potraživanja od kupaca	7,28	12,60	5,91
8. Trajanje naplate potraživanja od kupaca	50,13	28,96	61,77

(Izvor: Vlastita izrada prema podacima iz javne objave Fine)

Analiza pokazatelja ekonomičnosti

Primjećuje se da je kod poduzeća Zvečevo ekonomičnost poslovanja u prvoj odnosno 2018. godini bila bolja u odnosu na ostale promatrane godine jer se u sljedećim razdobljima znatno smanjila. Ekonomičnost je kod Kraša d.d. u svim godinama veća od jedan to podrazumijeva da poduzeće ostvaruje dobit kroz sve tri godine. Vrijedi napomenuti da ovi pokazatelji rastu svake godine.

Kraš i Zvečevo imaju dobru ekonomičnost poslovanja jer na jednu kunu poslovnih rashoda ostvaruju oko 1 kune poslovnih prihoda. Ista pojava je kod ekonomičnosti poslovanja jer iako nije bilo rashoda od prodaje kod poduzeća uzeli su se ukupni rashodi i ukupni prihodi pa se tako izračunala ekonomičnost prodaje.

Vidi se da je ekonomičnost financiranja kod Kraša u prvoj godini bila vrlo visoka, za razliku od ostalih dviju godina. Ekonomičnost financiranja poduzeća Kraš i Zvečevo u svim godinama manja je od 1. To znači da Kraš i Zvečevo na jednu kunu financijskih rashoda ostvaruju manje od 1 kune financijskih prihoda.

Promatrajući pokazatelje ekonomičnosti za poduzeća Kraš i Zvečevo, vidljivo je da je poduzeće Kraš poslovalo s dobiti kroz promatrano razdoblje, dok je poduzeće Zvečevo samo u prvoj godini poslovalo s dobiti, a u ostale dvije ostvario je gubitak. Tako je kod Kraša uočen pozitivan trend kretanja ekonomičnosti, a kod Zvečeva negativan trend. Na veliki razinu ekonomičnosti utječe pandemija korone virusa jer se povećala kupnja namjernica koje proizvode Zvečevo i Kraš.

Tablica 18. Pokazatelji ekonomičnosti Kraša i Zvečevo

D. POKAZATELJI EKONOMIČNOSTI PODUZEĆA KRAŠ D.D.	2018.	2019.	2020.
1. Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,06	1,02	1,02
2. Ekonomičnost poslovnih aktivnosti	1,07	1,02	1,03
3. Ekonomičnost prodaje	1,07	1,02	1,03
4. Ekonomičnost financiranja	0,72	0,48	0,70
D. POKAZATELJI EKONOMIČNOSTI PODUZEĆA ZVEČEVO D.D.	2018.	2019.	2020.
1. Ekonomičnost ukupnog poslovanja	0,56	0,47	0,41
2. Ekonomičnost poslovnih aktivnosti	1,25	0,90	0,68
3. Ekonomičnost prodaje	1,25	0,90	0,68
4. Ekonomičnost financiranja	0,04	0,07	0,07

(Izvor: Vlastita izrada prema podacima iz javne objave Fine)

Analiza pokazatelja profitabilnosti

Bruto marža profita prikazuje koliko sredstva poduzeću ostaje nakon podmirenja poreza i dobiti nakon pokriva osnovnih troškova. Kod poduzeća Kraš bruto marža profita prikazuje pad u drugoj godini i mali rast u trećoj godini, to ukazuje na negativnu vrijednost. Kod poduzeća Zvečevo bruto marža profita prikazuje negativan pad u 2019. godini, a u 2020. godini ona je pozitivna i iznosi 0,16%. Što se tiče neto marže profita ona pokazuje omjer neto dobiti i kamata u ukupnim prihodima. Neto marža profita poduzeća Kraš bilježi pad kretanja u 2019. godini, a kod poduzeća Zvečevo neto marža profita jednaka je kao i bruto marža zato jer kod Zvečeva porez na dobit iznosi 0.

Rentabilnost imovine trebala bi biti veća od prosječne cijene (troška) kapitala kojeg koriste u svojem poslovanju (Bešvir, 2008, str. 100). Bruto rentabilnost imovine Kraša najmanja je u 2019. godini i iznosi 2,17%. U Zvečevu je bruto rentabilnost imovine u 2019. godini bila negativna jer poduzeće gubi novac. Neto rentabilnost imovine također bilježi pad u obiju poduzeća te dovodi do negativnog trenda.

Nadalje, rentabilnost vlastitog kapitala pada u poduzeću Zvečevo i u poduzeću Kraš što dovodi do negativnog trenda.

Uspoređujući pokazatelje rentabilnosti vlastitog kapitala i rentabilnosti imovine zaključeno je da je rentabilnost vlastitog kapitala bila veća od rentabilnosti imovine u Zvečevu 2018. i 2019. godine. Želi se reći da je trošak stope tuđeg kapitala manji od rentabilnosti imovine, pa tako poduzeće adekvatno koristi tuđe resurse financiranja. Promatrajući navedene pokazatelje vidljivo je da u 2020. godini odnosno u vrijeme pandemije profitabilnost poduzeća slaba.

Tablica 19. Pokazatelji profitabilnosti Kraša i Zvečevo

E. POKAZATELJI PROFITABILNOSTI PODUZEĆA KRAŠ D.D.	2018.	2019.	2020.
1. Bruto marža profita	6,92%	2,41%	4,02%
2. Neto marža profita	5,79%	2,02%	4,00%
3. Bruto rentabilnost imovine	5,86%	2,17%	3,95%
4. Neto rentabilnost imovine	8,18%	2,85%	5,76%
5. Rentabilnost vlastitog kapitala	7,00%	2,12%	3,47%
E. POKAZATELJI PROFITABILNOSTI PODUZEĆA ZVEČEVO D.D.	2018.	2019.	2020.
1. Bruto marža profita	21,07%	-11,23%	0,16%
2. Neto marža profita	21,07%	-11,23%	0,16%
3. Bruto rentabilnost imovine	19,54%	-6,17%	0,05%
4. Neto rentabilnost imovine	19,54%	-6,17%	0,05%
5. Rentabilnost vlastitog kapitala	23,75%	-105,58%	-42,21%

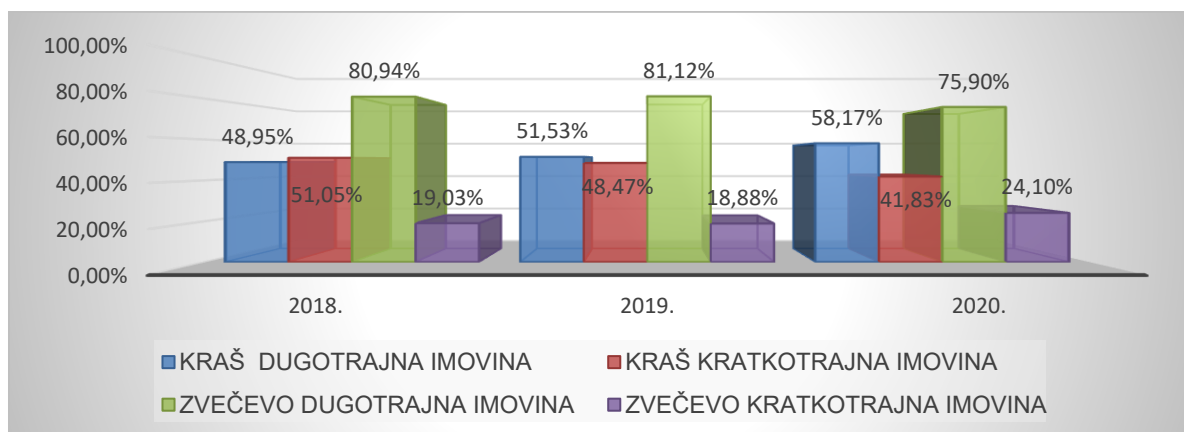
(Izvor: Vlastita izrada prema podacima iz javne objave Fine)

6.5. Uspoređivanje analize sigurnosti i uspješnosti poslovanja poduzeća Kraš d.d. i Zvečevo d.d.

Kako bi se usporedila analiza sigurnosti poslovanja uspoređuje se dugotrajna i kratkotrajna imovina poduzeća Kraš i Zvečevo, kapital, dugoročne i kratkoročne obveze, te pokazatelji tekuće likvidnosti, financijske likvidnosti, koeficijent financiranja. Za usporedbu uspješnosti poslovanja uspoređuje se neto dobit, neto profit i neto rentabilnost imovine.

Analiza sigurnosti poslovanja poduzeća Kraš i Zvečevo

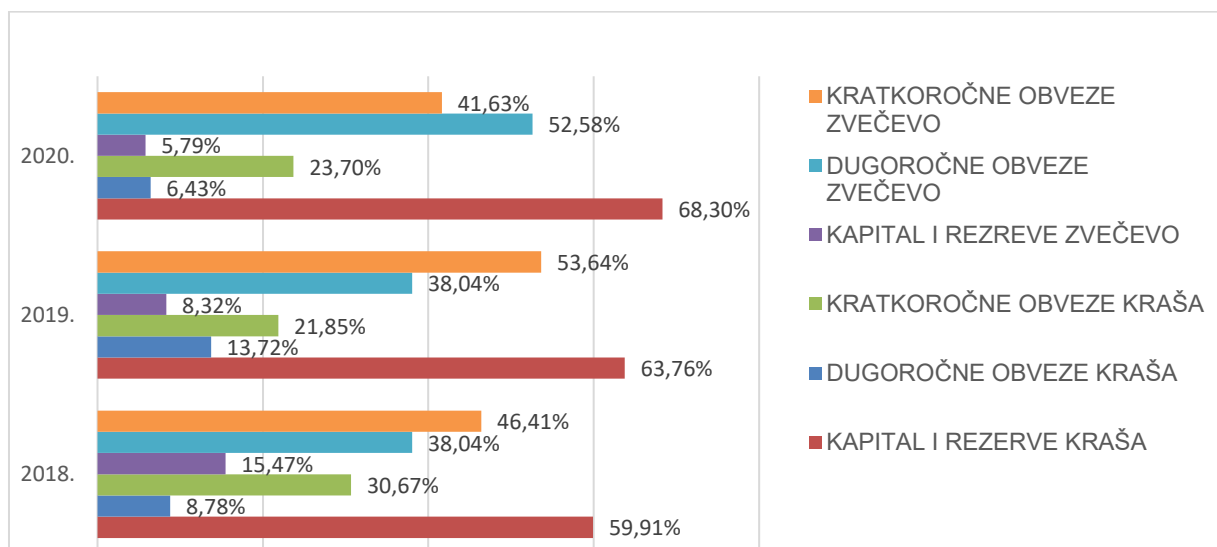
Graf 1. Analiza dugotrajne i kratkotrajne imovine Kraša i Zvečevo

(Izvor: Vlastita izrada prema podacima iz javne objave Fine)

Na grafičkom prikazu 1. vidi se da kod poduzeća Kraš prevladava stabilna struktura dugotrajne imovine. Odnosno vidi se da se dugotrajna imovina povećava, a kratkotrajna imovina postupno smanjuje. Kada se pogleda struktura poduzeća Zvečevo, uočava se da se dugotrajna imovina smanjila sa prvotnih 81,12% na 75,90% u 2020. godini. Smanjenje je nastalo zbog toga što se kratkotrajna imovina jako smanjila. Gledajući ove usporedbe zaključuje se da Kraš d.d. ima zadovoljavajuću strukturu aktive od poduzeća Zvečevo d.d.

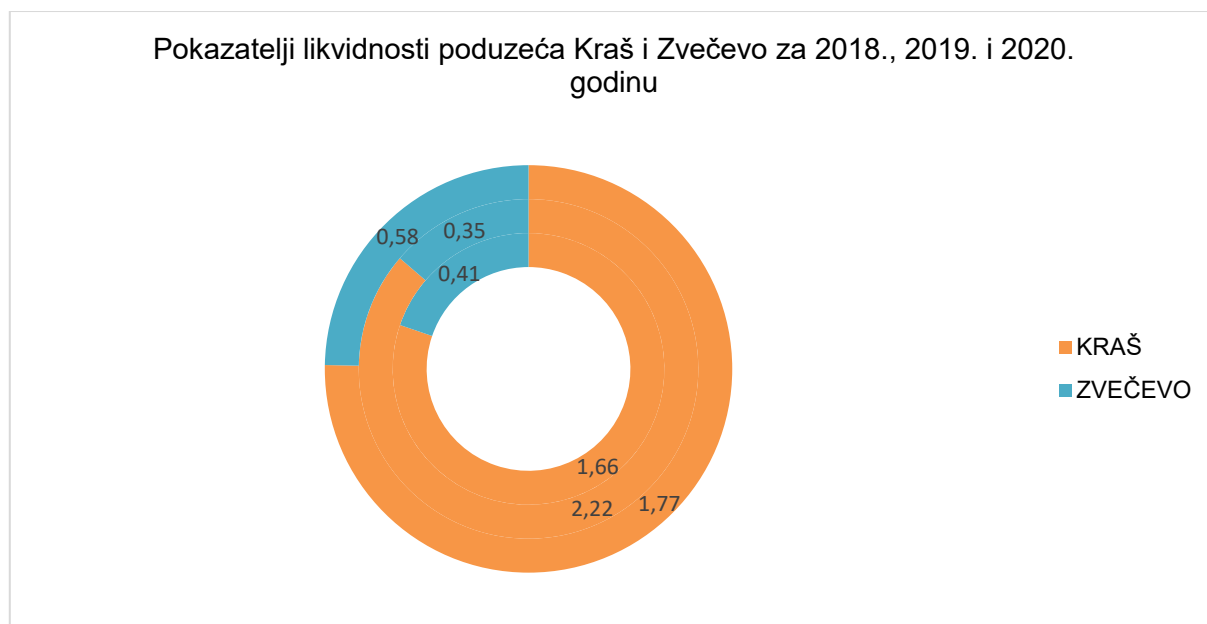
Graf 2. Analiza kapitala, dugoročnih i kratkoročnih obveza Kraša i Zvečeva

(Izvor: Vlastita izrada prema podacima iz javne objave Fine)

Pomoću grafikona 2. moguće je utvrditi da poduzeće Kraš ima zadovoljavajuću strukturu pasive u kojoj su najveći kapital i rezerve i iznose iznad 60% udjela. U poduzeću Zvečevo prevladavaju kratkoročne obveze. Prema svemu navedenome utvrditi se može da Kraš ima kvalitetniju strukturu pasive u odnosu na Zvečevo.

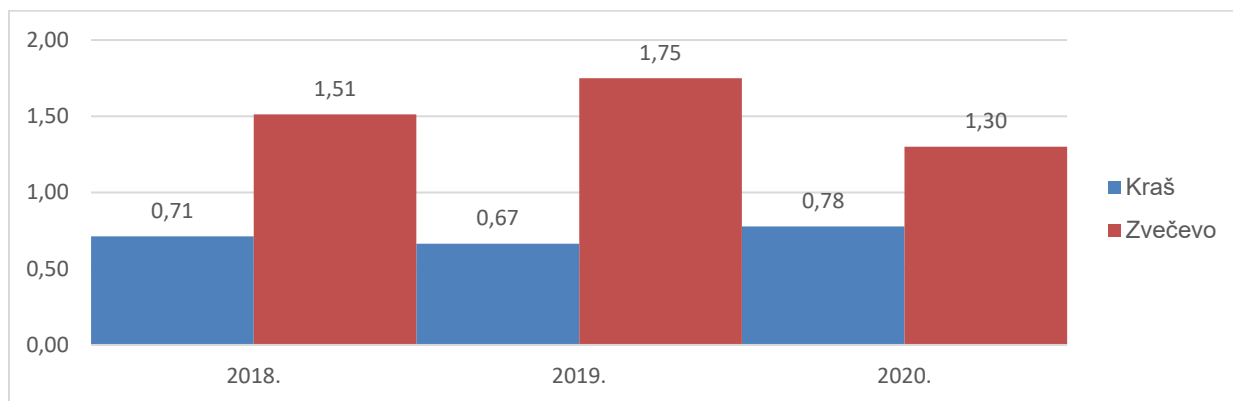
Graf 3. Uspoređivanje pokazatelja tekuće likvidnosti

(Izvor: Vlastita izrada prema podacima iz javne objave Fine)

Uspoređujući koeficijente tekuće likvidnosti poduzeća Kraš i Zvečevo zaključuje se kako vrijednost koeficijenta tekuće likvidnosti poduzeća Kraš iznosi oko 2. Moguće je da poduzeća svoju stabilnost održe manjom likvidnošću. Zaključuje se kako poduzeće Zvečevo ima problema sa likvidnošću, dok Kraš ima zadovoljavajuću likvidnost.

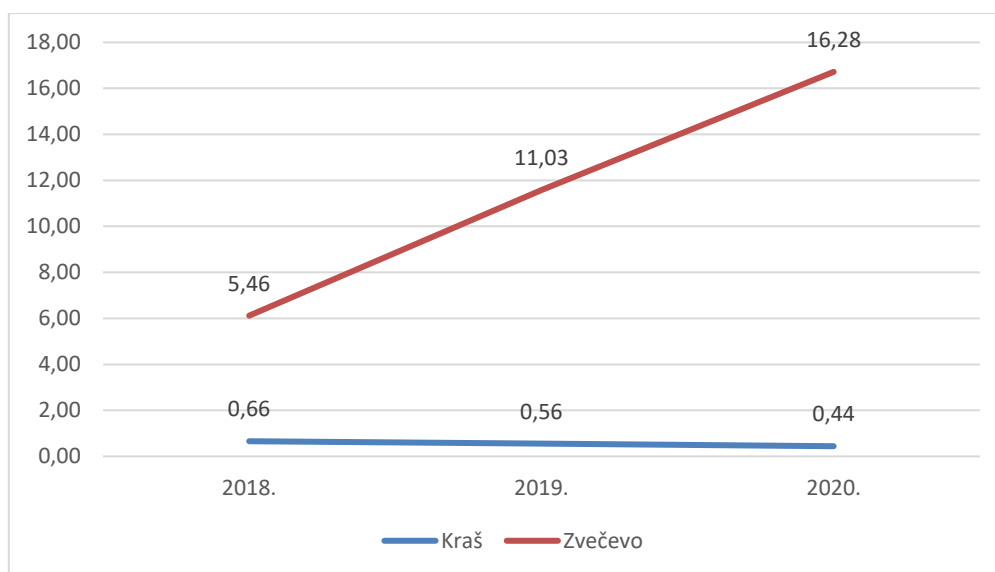
Graf 4. Uspoređivanje pokazatelja financijske stabilnosti Kraš i Zvečevo

(Izvor: Vlastita izrada prema podacima iz javne objave Fine)

Kada se pogleda grafikon 4. vidi se kako Zvečevo u svim opisanim godinama ima vrijednost pokazatelja financiranja veću od 1 što dovodi do smanjenja financijske stabilnosti. Kraš u promatranim godinama ima koeficijent financiranja manji od 1, što upućuje da se u navedenom razdoblju financijska stabilnost u poduzeću povećava.

Graf 5. Uspoređivanje koeficijenta financiranja Kraša i Zvečevo

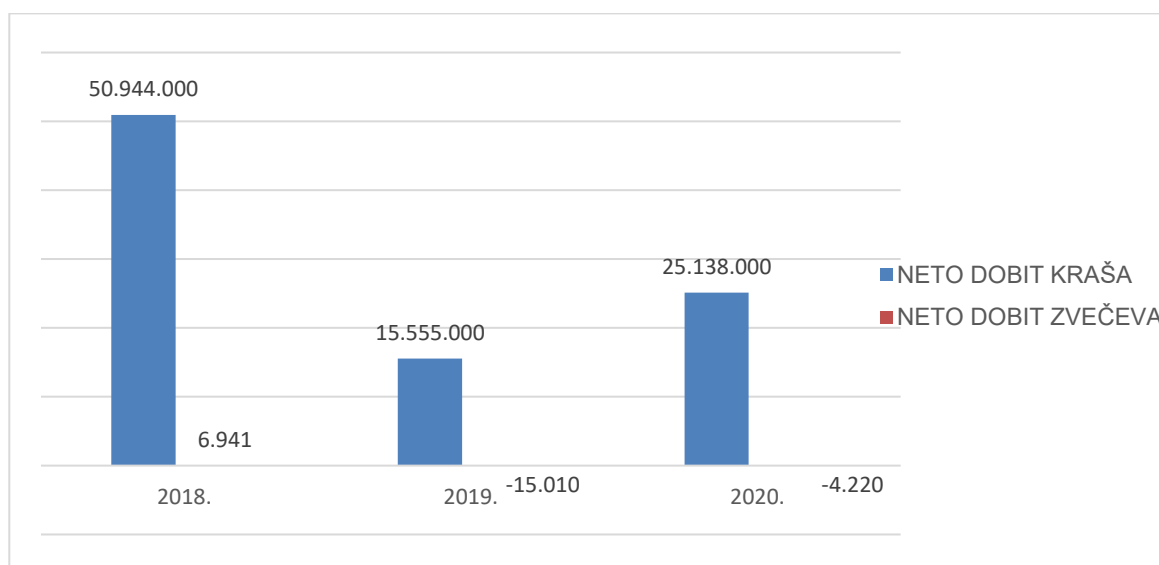
(Izvor: Vlastita izrada prema podacima iz javne objave Fine)

Kod poduzeća Kraš vidi se da koeficijent financiranja iznosi manje od 1 odnosno njegova najveća vrijednost je 0,66, što dovodi do zadovoljavajuće vrijednosti, dok je kod poduzeća Zvečevo koeficijent financiranja visok odnosno iznosi 5,46, to nije dobro.

Analizom sigurnosti poslovanja poduzeće Kraš dokazuje zašto je on lider na hrvatskome tržištu i može se utvrditi da je njegovo poslovanje stabilnije, nego poslovanje poduzeća Zvečevo. Između ostalog utvrđuje se da poduzeće Kraš d.d. ima zadovoljavajuće poslovanje za razliku od poduzeća Zvečevo koje ukazuje na nesigurnost poslovanja. Može se reći da je korona virus pridodao još većem padu poslovanja poduzeća Zvečevo.

Analiza uspješnosti poslovanja poduzeća Kraš i Zvečevo

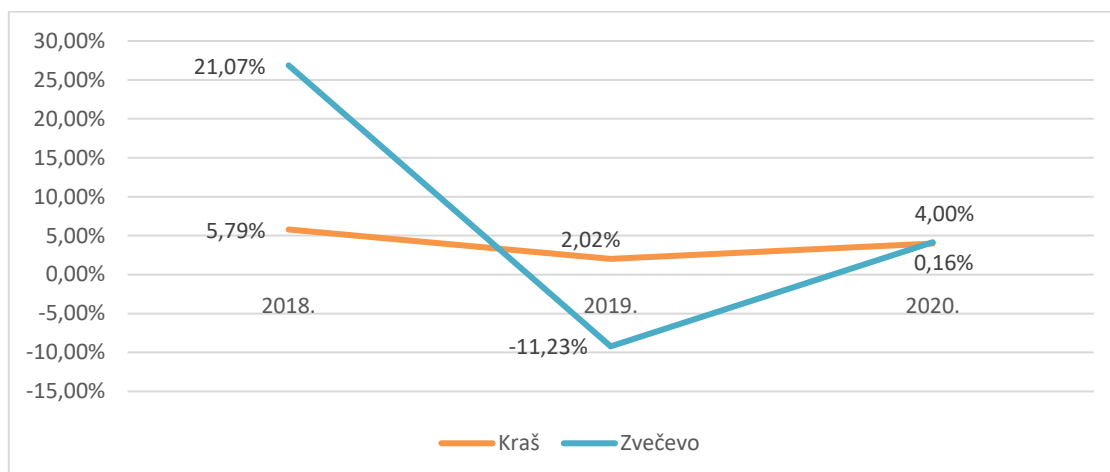
Graf 6. Uspoređivanje neto dobiti Kraša i Zvečeva

(Izvor: Vlastita izrada prema podacima iz javne objave Fine)

Važan pokazatelj uspješnosti poslovanja poduzeća je neto dobit. U grafikonu 6. su prikazane neto dobiti koje su poduzeća ostvarila kroz promatrana razdoblja. Može se iščitati da je poduzeće Kraš uspješnije od poduzeća Zvečevo jer Kraš kroz sva razdoblja ostvaruje dobit, dok Zvečevo u zadnje dvije godine posluje s gubitkom.

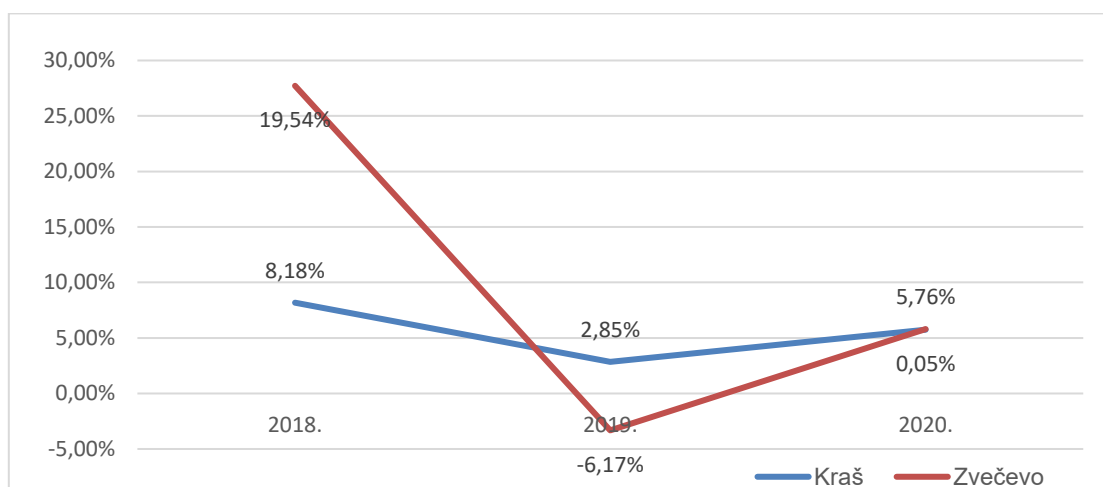
Graf 7. Uspoređivanje neto marže profita poduzeća Kraš i Zvečevo

(Izvor: Vlastita izrada prema podacima iz javne objave Fine)

Kraš ostvaruje u svim godinama pozitivnu neto maržu profita, a poduzeće Zvečevo u drugoj godini bilježi negativnu vrijednost. Kraš obilježava negativan trend marže profita, a Zvečevo bilježi pozitivan trend marže profita.

Graf 8. Uspoređivanje neto rentabilnosti poduzeća Kraš i Zvečevo

(Izvor: Vlastita izrada prema podacima iz javne objave Fine)

Kroz uspoređivanje neto rentabilnosti poduzeća Kraša i Zvečeva primjećuje se da poduzeće Kraš ima pozitivan trend kretanja, dok poduzeće Zvečevo ima negativan trend.

Analizirajući uspješnost poslovanja poduzeća Kraš i Zvečevo može se pretpostaviti da Kraš ima uspješnije poslovanje od Zvečeva. Između ostalog da se zaključiti da Kraš ostvaruje dobit, a Zvečevo gubitak, a na to ukazuje niska marža profita i rentabilnost imovine. Vidi se da je Covid-19 znatno utjecao na pad poslovanja poduzeća Zvečevo.

7. Zaključak

Kako bi se razumjeli financijski izvještaji i upoznale snage tih financijskih izvještaja u poslovanju poduzeća, potrebno je istražiti financijske izvještaje. Za provedbu analize financijskih izvještaja potrebno je analizirati različita sredstva i tehnike. Za postupak analize financijskih izvještaja potrebni su komparativni i strukturni izvještaji. Komparativni financijski izvještaji provode se u vezi horizontalne analize, a strukturni izvještaji provede se za vertikalnu analizu. Osim strukturnih i komparativnih analiza važnu strukturu imaju i financijski pokazatelji.

Kod pisanja rada najvažnija pozornost odnosi se na utjecaj pandemije korone virusa na poduzeća Kraš d.d. i Zvečevo d.d. Kraš i Zvečevo su jedni od najpoznatije konditorske industrije koja traži gospodarski razvoj i napredak. Na pad BDP-a Republike Hrvatske utjecao je pad izvoza usluga od 45,2%. Pandemija je Hrvatsku i ostale članice EU dovela do pada turizma, pada osobne potrošnje što dovodi do smanjenja proizvodnje i sl. Konditorska industrija proizvodi različite proizvode kao što su bomboni, keksi i čokolada, te su za njih izrađivali razne recepte. Nastankom pandemije dolazi do smanjenja proizvodnje slatkiša kod poduzeća Zvečevo. Kada se pogleda poduzeće Kraš, kod njega se vidi povećanje proizvodnje posebice keksa i vafel proizvoda. Također, može se zaključiti kako Kraš bilježi veliki rast prihoda tokom pandemije u 2020. godini u odnosu na 2019. godinu. Poduzeće Zvečevo u svim promatranim godinama bilježi pad prihoda što dovodi do povećanja troškova. Kako bi poduzeća ostvarila svoj cilj ona i dalje nastoje povećati proizvodnju i koristiti nove tehnologije da bi iz dana u dan napredovala. Naime, kako bi se povećala upotrebljivost procesa upravljanja potrebno ga je analizirati. Analiza je važna jer promatra poslovanje poduzeća i njegov razvoj. Provodeći analizu financijskih izvještaja u poduzeću Kraš i Zvečevo vidi se da poduzeće Kraš ima zadovoljavajuće vrijednosti, ali to se ne može reći i za poduzeće Zvečevo. Ono što se može primijetiti da poduzeća Kraš i Zvečevo teže podmiruju svoje kratkoročne obveze. Kod pokazatelja zaduženosti u poduzeću Kraš vidljivo je da je poduzeće sigurnije u odnosu na Zvečevo. Poduzeće Kraš ostvaruje dobit u svim trim godinama, dok poduzeće Zvečevo ostvaruje gubitak u zadnje dvije godine, a to se najbolje vidi iz pokazatelja ekonomičnosti. Pomoću svih analiza može se utvrditi da Kraš d.d. iako ima neke vrijednosti nezadovoljavajuće posluje profitabilno, te da mu to ne ometa rad. Međutim, kod poduzeća Zvečevo vidljivo je da ostvarene negativne vrijednosti u analizi utječu itekako na njegovo poslovanje.

Može se zaključiti da analiza financijskih izvještaja ima veliku važnost u poduzećima jer ona prikazuje na uspješnost i sigurnost poslovanja poduzeća. Iz istraživanja se može vidjeti da pandemija nema utjecaj na poslovanje Kraša, ali i to da pandemija nije uzročnik lošeg poslovanja Zvečeva d.d. jer je poduzeće poslovalo s gubitkom prije nego što se pandemija

pojavila. Međutim, općenito promatrajući utjecaje pandemija korone virusa primjećuje se da je pandemija negativno utjecala na gospodarski život u svijetu.

Popis literature

Knjige:

1. Žager K., Tušek B., Mamić Sačer I., Sever Mališ S., i Žager L. (2016). *Računovodstvo I.- Računovodstvo za neračunovođe*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika
2. Mamić Sačer I., Žager K., Žager L., Ježovita A., i Sever Mališ S. (2020). *Analiza financijskih izvještaja* (4. izd.). Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika
3. Miko, L., i Kukec; S. K. (2008). *Računovodstvo*. Varaždin: Fakultet organizacije i informatike Varaždin
4. Bešvir, B. (2008). *Kako čitati i analizirati financijske izvještaje*. Zagreb: RRiF - plus

Članci:

1. Bolfek, B., Stanić, M., i Knežević, S. (2012). Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke. *Ekonomski vjesnik Review of Contemporary Entrepreneurship, Business, and Economic Issues, Vol. XXV*, 146-167.
2. Đaković, I. (2018). Tehnologija proizvodnje dekorativnih šećernih mrvica. *Zbornik radova Veleučilišta u Šibeniku, Vol. No. 3-4/2018*, 177-189.
3. Buturac, G., i Vizek, M. (2015). Izvoz prehrambene industrije i učinci na gospodarstvo: slučaj Hrvatske. *Ekonomski pregled, Vol. 66 No. 3*, 203-230.
4. Rašić, I. (2020). Sektorske analize. *Novi broj sektorskih analiza: Turizma*, 1-50.
5. Ivanović, V. (2014). Pojam krize: konceptualni i metodologijski aspekti. *Međunarodne studije, Vol. XIV No. 2*, str. 9–29.

Internetske stranice:

1. Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske (2017) *Program statičkih aktivnosti Republike Hrvatske 2018.-2020*. Preuzeto 28.1.2022., s <https://podaci.dzs.hr/media/njwksmtm/program-statisti%C4%8Dkih-aktivnosti-2018-2020.pdf>
2. Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga [HANFA] (bez dat.) *Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja*. Preuzeto 28.1.2022., s <https://hanfa/www.hanfa.hr/media/5616/pravilnik-o-ispodgodi%C5%A1njim-izvje%C5%A1tajima-neslu%C5%BEbeni-pro%C4%8Di%C5%A1%C4%87eni-tekst.pdf>

3. Financijska agencija [FINA] (2020) *Kraš d.d., Kandit d.o.o. i Zvečevo d.d. imaju udio od 97% u konditorskoj industriji u 2019. godini*. Preuzeto 20.1.2022., s <https://www.fina.hr/-/kras-kandit-i-zvecevo-imaju-udio-od-97-posto-u-konditorskoj-industriji-u-2019>
4. Kraš d.d. (bez dat.) *O nama*. Preuzeto 28.1.2022., od <https://www.kras.hr/hr/o-nama/o-nama>
5. Zvečevo d.d. (bez dat.) *Zvečevo tvrtka*. Preuzeto 29.1. 2022., s <http://www.zvecevo.hr/zvecevo-grupa/povijest/>
6. Financijska agencija [FINA] (bez dat.) *RGFI-javna objava Kraš d.d.* Preuzeto 28.1. 2022., s <https://rqfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do>
7. Financijska agencija [FINA] (bez dat.) *RGFI-javna objava Zvečevo d.d.* Preuzeto 28.1. 2022., s <https://rqfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do>
8. Hrvatska gospodarska komora [HGK] (2021) *Gospodarska kretanja krajem 2020. godine*. Preuzeto 29.1.2022., s <https://www.hgk.hr/documents/gospodarskakretanja122021www605b54e2d9ebc.pdf>
9. Hrvatska udruga poslodavaca [HUP] (2020) *Hrvatsko gospodarstvo u 2020. i očekivanja za 2021. iz perspektive poduzetnika*. Preuzeto 29.1.2022., s <https://www.hup.hr/EasyEdit/UserFiles/Ivana%20Zlatari%C4%87/slike/hup-monografija-2020.pdf>
10. Eurostat (2020) *EU top exporters of chocolate and chocolate bars*. Preuzeto 09.2. 2022., s <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/-/edn-20200707-1>

Popis tablica

Tablica 1. Shema bilance	4
Tablica 2. Pokazatelji likvidnosti	7
Tablica 3. Pokazatelji zaduženosti.....	8
Tablica 4. Pokazatelji aktivnosti.....	8
Tablica 5. Pokazatelji ekonomičnosti	9
Tablica 6. Pokazatelji profitabilnosti.....	9
Tablica 7. Pokazatelji investiranja.....	10
Tablica 8. Kraš d.d. - horizontalna analiza bilance.....	17
Tablica 9. Kraš d.d. - vertikalna analiza bilance.....	19
Tablica 10. Kraš d.d. - horizontalna analiza računa dobiti i gubitka.....	21
Tablica 11. Kraš d.d. - vertikalna analiza računa dobiti i gubitka.....	22
Tablica 12. Zvečevo d.d. - horizontalna analiza bilance.....	24
Tablica 13. Zvečevo d.d. - vertikalna analiza bilance.....	25
Tablica 14. Zvečevo d.d. - horizontalna analiza računa dobiti i gubitka.....	26
Tablica 15. Zvečevo d.d. - vertikalna analiza računa dobiti i gubitka.....	27
Tablica 16. Pokazatelji likvidnosti Kraša i Zvečevo	29
Tablica 17. Pokazatelji zaduženosti Kraša i Zvečevo	31
Tablica 18. Pokazatelji aktivnost Kraša i Zvečevo	32
Tablica 19. Pokazatelji ekonomičnosti Kraša i Zvečevo.....	33
Tablica 20. Pokazatelji profitabilnosti Kraša i Zvečevo.....	34

Popis grafikona

Graf 1. Analiza dugotrajne i kratkotrajne imovine Kraša i Zvečevo	35
Graf 2. Analiza kapitala, dugoročnih i kratkoročnih obveza Kraša i Zvečeva	36
Graf 3. Uspoređivanje pokazatelja tekuće likvidnosti	36
Graf 4. Uspoređivanje pokazatelja financijske stabilnosti Kraš i Zvečevo	37
Graf 5. Uspoređivanje koeficijenta financiranja Kraša i Zvečevo.....	37
Graf 6. Uspoređivanje neto dobiti Kraša i Zvečeva	38
Graf 7. Uspoređivanje neto marže profita poduzeća Kraš i Zvečevo.....	39
Graf 8. Uspoređivanje neto rentabilnosti poduzeća Kraš i Zvečevo	39